

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Izveštaj o XIV. Cijonističkom Kongresu

Kongres je završen. Možda će biti raznih mišljenja o XIV. kongresu. Jedno se ipak ne može osporiti: Kongres je radio i svršio veliku materiju. Stvorio je cijeli niz vrlo važnih zaključaka, naročito glede organizacije, koji će bez sumnje pogodovati uspješnome radu našega vodstva i budućim kongresima. Treba samo spomenuti pitanje uvođenja jedinstvenoga šekela, proširenje ovlasti Akcionoga Odbora i ukidanje godišnje konferencije. Zatim je kongres legalizirao sav dosadašnji rad vodstva za proširenje Jewish Agencya prihvativši zaključke o konstituciji Agencya, pa je time konačno završen važan odsjek u našem radu za osnutak narodne domovine. Vjerojatno će time prestati i mnoge štetne tizavice unutar naše organizacije, pa ćemo naše energije moći posvetiti velikim zadacima, koje nam je u dužnost stavio XIV. kongres.

Ali i na drugim područjima rada opažamo znatan napredak. Tako je od velikog značaja osnutak industrijske banke, koja će sigurno služiti interesima našega Jišuva i to koli podupiranju razvitka industrije, toli i židovskom radništvu, koje će stvaranjem industrije dobiti novih radnih mogućnosti. Izgradnjom APC kao centralne institucije za kupnju zemljišta naročito povišenjem dioničarske glavnice, hoće kongres da suzbije spekulaciju sa zemljištem, problem, koji je na kongresu uzvitlao mnogo prašine iako nije nitko kazao, kako bi se ta opasnost uspješno suzbijala.

Budžet dao je vidna izražaja želji kongresa, da osnovka našega kolonizacijskog rada ima da bude poljoprivreda. Prvi put vidimo u stavci poljoprivrede jedan iznos od 10.000 funti za koloniziranje sefardskog elementa. Nažalost nije uspješlo sastaviti veći budžet od 600 hiljada funti, premda je Weizmann pleđirao za budžet od 750.000 funti, tako, da bi se moglo udovoljiti mnogim opravdanim zahtjevima, koji su i ovaj puta morali da odstupe pred okrutnim: non possumus.

Ne treba tek posebno istaknuti, da je i ove godine bila kriza vodstva, ali ne kriza vodje. Sav kongres, — pa i protivnici Weizmanna — bio je za Weizmanna i Sokolova, pa će se mnogi pitati, čemu onda izazivanje kriza, čemu one senzacije, prekid u radu kongresa, i zastrašenje malodušnih? Razlog je tome, u jednu ruku slabost vodstva permanentnog odbora, zatim u stranačkim frakcij-

skim prilikama naše organizacije, a naročito i u bojazni radničkih stranaka, da će kongres i vodstvo krenuti u orijentaciji nešto na desno. Naoko se i čini, kao da su građanske stranke jurišale radničke pozicije, tečevine, koje su u teškom radu i borbi izvoštene, pa treba samo da se sjetimo ogorčene borbe za mahla-kot avoda, u kojoj su radnici podlegli, pa će odsad i građanski elementi sjediti u toj komisiji, koja odlučuje o kvalifikaciji radnika i podjeljivanju certifikata za imigrante. Zaboravilo se pri tome, da su ovakove extratoure vrlo nezgodan eksperimenat koji može prouzrokovati vanrednu štetu za cijeli obnovni rad. Možda će predložiti, koje je organizaciona komisija predala Akcijonom odboru kao materijal, u buduće onemogućiti ovakove neugodne incidente.

Konačno bi htjeli u ovom letimičnom pregledu — u narednim brojevima pozabavit ćemo se opširnije s ocjenom rada kongresa — spomenuti i anomaliju u izboru Egzekutive. Na kongresu povjerenje je dru. Weizmannu i Sokolovu, da sastave novu Egzekutivu, ali se do završetka kongresa nije moglo naći riješenje, koje bi zadovoljilo sve stranke. Pošto je kongres morao završiti, bio je prijedlog permanentne komisije jedini izlaz.

Sokolov, koji već na nekoliko kongresa drži zaključnu riječ, te je našao za svaki kongres njegovu karakteristiku, nazvao je XIV. kongres korisnim, jer će njegovi zaključci sve nas siliti na veći i intenzivniji rad, da namaknemo povišeni budžet i da radu za izgradnju Palestine privučemo sve krugove židovstva, tako, da Erec Israel bude centralno pitanje cjelokupnoga žid. naroda.

REFERAT O ALIJI.

Donosimo naknadno referate članova palestinske Egzekutive gg. dra. Picka, Sprinzaka i Usiškina.

Profesor Pick, član palestinske Egzekutive ističe, da je jaka imigracija daleko nadilazila sva očekivanja i silom prilika morao se prekoračiti po XIII. kongresu ustanovljeni budžet od 27.800 funti. Ovo prekoračenje odobrila je Egzekutiva, a američanski cijonisti omogućili su ovaj višak izdataka jednim posebnim doprinosom. O veličini i porastu imigracije dobit ćemo pravu sliku, ako uvažimo, da je imigracija od 800 osoba porasla na 3000 osoba mjesečno, te da je od januara do jula 1925. došlo u zemlju 21.000 uselje-

nika, a vjerojatno će do konca godine taj broj porasti na 40.000.

Od aprila 1920. do augusta 1925. došlo je u zemlju 79.900 useljenika.

Rezultati pokazuju, da smo našli kraj svih teškoća, pravi put, da upravljamo imigraciju u onu kolotečinu, koja odgovara sadašnjim uvjetima. Držimo, da smo dokazali, da se broj radnih snaga, koji treba da bude po cijonističkoj organizaciji svršten u zemlji, ima dovesti u jedan razmjer prema broju imigranata iz t. zv. srednjeg staleža i broju imućnih useljenika, te da se mora i za ove imigrante naći mogućnost rada. Dobra uprava imigracionih prilika u zemlji i izvan zemlje kao i činjenice, da su imigranti zaposleni u zemlji, sklonile su mandatsku upravu, da prizna naš zahtjev za povećanje imigracije, pa je za vrijeme od aprila do oktobra izdala 10.000 certifikata, od kojih smo oko 2000 stavili na raspolaganje našim sumišljenicima u Rusiji. Predložili smo za narednu godinu cijonističkoj Egzekutivi u Jerusolimu budžet od 68.000 funti u uvjerenju, da ćemo se morati brinuti za imigrante iz radničkih krugova (oko 12.000) i jedno 14.000 iz krugova srednjega staleža i obrtnika. Kao potporu za srednji stalež uvrstili smo 15.000 funti zajma za t. zv. aliju srednjega staleža i obrtnike, 3000 funti za gradnju provizornih kuća za nove useljenika i 1200 funti za Merkas histadrut ovdim.

Svota, koja je stajala na raspolaganju za hahšara, priprava useljenika, nije odgovarala potrebi, pa smo u novi budžet uvrstili stavku od 6000 funti.

Pitanjem srednjeg staleža pozabavit će se bez sumnje ovaj kongres. Valja ustanoviti, da odjel za imigrante nije stavio na raspolaganje sredstva za useljivanje srednjeg staleža, pa se nadamo, da će se sad naći mogućnost za riješenje toga pitanja.

Sprinzak, član palestinske cijon. Egzekutive, izvješćuje o

radu cijon. organizacije u Palestini na području rada,

te naglašuje, da sad u Palestini živi 10 000 radnika. K tome dolazi jedna rezerva od 30.000 halucim u galutu. Svi imademo interesa na tome, da židovskome radniku u Palestini stvorimo najpovoljnije uvjete za njegov rad. Ne radi se tu samo o radnom vremenu i nadnicama, već o sadržaju i cilju rada. Sadržaj je rada izgradnja Palestine, njezin cilj produk-

tiviranje masa galuta u Palestini. Vrlo je važno, da židovski radnik zadobi čvršću poziciju u židovskim kolonijama. Organizacija mora da radnika tako opremi, da bude u stanju, da osvoji kolonije. Sad rađe u kolonijama svega 2500 radnika, 30 do 40% radnika radi u gradu. Samo ako ćemo nove radnike dovesti u kolonije, moći će se ondje držati i onih 2500. To je pitanje od vrlo velike nacionalne važnosti.

Imigracija srednjega staleža, koja sad iznosi mjesečno 3000—4000 osoba, nadalje će rasti, i mora da se pripravimo za taj porast. Općenito se dosta uradilo za hahšaru, ali se vrlo malo uradilo za hahšaru žena. Žena četvrtelje nije pripravljena za svoj rad. Cijeli je naš rad ugrožen, ako nam ne će uspjeti, da pripravimo ženu za njezin rad.

Židovski je rad sad u povoljnom položaju. On nije izvržen vanjskim utjecajima, a neuposlenost vrlo je neznatna. Budžet naredne godine trebao bi naročito da uvaži imigraciju iz Orijenta. Ako hoćemo da zapriječimo krize, moramo stvoriti novih radnih mogućnosti i jačati inicijativu židovskog radnika. Od velike su važnosti kulturne potrebe židovskih radnika, koje su zajedno s učiteljima halucim hebrejskog jezika i kulture. Ako ne ćemo udovoljiti kulturnim potrebama tih ljudi, prijeti opasnost, da ćemo kod četvrtelje razoriti naše kulturne pozicije. Pomoći mogu samo velika narodna sredstva.

Iza toga slijedio je referat M U s i s k i n a o

Keren Kajemetu.

Zadnje dvije godine opaža se velik preokret u cionizmu i njegovom odnošaju prema zemljištu. Prihodi Keren Kajemeta, koji su iznosili do prije XIII. kongresa 83.000 funti, narasli su u zadnjoj godini na 260.000 funti. Evropa, koja je tada doprinijela samo 30% od ukupnog prihoda, dala je sada 63%, dakle više no dvostruko. Gotovo sav novac namaknut je iz malih darova cjelokupnoga naroda. Danas smo već oko milijun škrabica razdijelili. Naše je nastojanje, da u svaku židovsku kuću smjestimo škrabicu, koja će sabirati za otkup zemljišta.

Kad je Keren Kajemet izdao lozinku o nabavi od 100.000 dunuma, bilo je mnogih, koji su sumnjali u izvedivost toga, ali mi smo još više postigli: ako će se perfekcionirati svi pendentni ugovori, imat ćemo preko 300.000 dunuma u našem posjedu. 70% doline Emek pripadaju danas Keren Kajemetu. Kupnju zemljišta otešćava spekulacija sa zemljištem i svi pitaju Keren Kajemet, što on misli učiniti, da pobije ovu spekulaciju. Na ove razorne elemente može da djeluje jedino moralna snaga javnoga mišljenja, pa je i to jedna od zadaća Egzekutive. Mi ćemo je u tome podupirati. U onom času, kad će Keren Kajemet biti u stanju, da svakom Židovu, koji želi da svojim rukama obradjuje zemljište, doista dade zatraženo zemljište, nestat će spekulacije sa zemljištem.

Keren Kajemet nije kolonizacioni fond, već zemljišni fond i mora sav svoj novac da upotrijebi za kupnju zemljišta. Naša je tendenca i za budućnost, da kupujemo i nadalje zemljište za poljoprivredu, ali i

u gradovima i u blizini gradova. Već nekoliko godina izdaje se od 100 funti 70 za kupnju poljoprivrednog zemljišta, 10 za nabavu zemljišta u gradu i u okolici gradova, a 10—12% za amelioraciju zemljišta, dok se ostatak upotrebljava za ostale zadaće Keren Kajemeta. Taj ćemo rad i nadalje nastaviti. Pored toga sigurno ćemo nastojati, da besplatno dobijemo vladino zemljište, ali iako bi nam vlada ponudila zemljišta u najvećem opsegu, ja bih ipak od kongresa tražio, da kupi svako zemljište, koje mu se na prodaju nudi. Kada govorimo o izbjavljenju zemljišta, ne pita se za cijenu, već za volju naroda. (Dugotrajno odobravanje.)

NASTAVAK GENERALNE DEBATE.

Jichak Grünbaum (Poljska). Prije dvije godine izjavio je Weizmann, da se Agency mora odmah stvoriti, a danas ima i on vremena da čeka. Govor Wisea pokazao nam je, da su ljudi, za kojima bježimo u pitanju Agencya, voljni dati jedan milijun dolara za Palestinu, a 15 milijuna za kolonizaciju Krima. Mi moramo poći našim starim putem, da osvojimo židovski narod. Ne možemo se združiti s ljudima, kojima je Erec Israel zemlja kao i svaka druga. Ne zaboravimo, da nije cionizam i Erec Israel još pobijedio. Ova akcija notabla uništila je naš ponos. Naša sredstva postat će proporcionalno s porastom cionizma veća. Jedan pokret može samo onda osvojiti ljude, ako njegovi vođe imaju vjeru u njegovu istinitost i snagu. Ne opaža se nikakav sistem u političkom radu. Politika Egzekutive je impresionistička, bez ikakvog sistema. Administrativna praksa u Erec Israelu ne podupire nas pri izgradnji zemlje. Naša politička djelatnost treba da se bori za prava jisuva i da stvori povoljne uvjete za primjenu mandata. Veliku imigraciju, kojom se sada hvalimo, moramo regulirati, jer će inače biti štetna. Mi stojimo u borbi protiv Egzekutive, koja se iznevjerila sama sebi i pokretu. Osjećamo, da mi držimo u svojim rukama zastavu cionizma i da smo mi jedini čuvari čiste cionističke istine.

Louis Lipsky (Amerika) konstatuje napredak prema prijašnjim kongresima, jer se želimo riješiti lijepih fraza i nebitnih govora. Mi se danas bavimo stvarima socijalnim i ekonomskim, te važnim promjenama u strukturi židovskoga života. Poteškoće su to, koje moramo svladati. Ali naša snaga raste i ustrajnost naša još nije popustila. Amerikanski cioniste požrtvovno nastoje, da prošire svoj radni program. Amerikanska delegacija izražuje priznanje i povjerenje radu dra. Weizmanna. Toplim riječima prikazuje taj rad. Ističe, da je cionističko vodstvo uspješno radilo pored svijui teškoća. Izjavljuje da je razočaran što je mandatarina vlada shvatila svoju dužnost kao sudija između dvije stranke, umjesto da aktivno podupire stvaranje židovske narodne domaje. Nadalje da vlada nije stavila na raspolaganje vladino kao i neobradjeno zemljište.

U svakom će pogledu podupirati politiku Weizmanna u pitanju Jewish Agencya, jer proširenje Agencya ne će da židovskoj narodnoj domovini donese samo supstancijelnu pomoć, već će da bude i instrumentat za priznanje našeg ideala i u onim krugovima, koji će s nama zajedno nositi odgovornost u Jewish Agency.

Treba da se spomene i Krim-projekt, koji znači za nas opasnost, pa ćemo se protiv njega morati eventualno i boriti u našem novinstvu.

Traži da se sjedište Egzekutive prenese u Palestinu, da bude u neprestanom kontaktu s praktičkim djelom i s razvitkom u Erec Israelu. Uvjeren je, da će preseljenje Egzekutive u Palestinu povećati njezin autoritet.

Dr. Reich (istočna Galicija). Ističe, da su sve diferencije samo teoretske naravi. Razumije, da diferencije praktički izbijaju naročito u pitanju budžeta. Najljepši je simbol cionizma, da danas dolaze k nama ljudi, koji su prije postrance stajali, da zajedno s nama rade. Jewish Agency ne će slabiti našu snagu, jer je organizacija dosta jaka, da može i s drugima raditi. Nepravedno je, kad se kaže, da nisu postignuti politički uspjesi, te da je sve, što je uradjeno, rdjavo. Ističe primjerice samo otvorenje sveučilišta, koje je vanredan uspjeh. U politici treba mira i opreza. Mi imademo i svojih rekriminacija. Tražimo slobodu imigracije i upliv na razdiobu certifikata. Nije u tendencama

mandata, da mi iz svojih sredstava sami uzdržavamo školstvo. Konačno naglašuje, da svi slojevi moraju dobiti mogućnost, da dodju u Palestinu.

Supraskaj (Palestina). Za izgradnju zemlje treba tri faktora: Židovski narod, cionističko vodstvo i engleska vlada. Židovski narod je izvršio svoju dužnost, ona druga dva faktora nisu. Tuži se, da se nije dosta uvažio srednji stalež, te da je cijeli naš kolonizatorni rad predan jednoj partiji. Treba da se stvori nepristrana instanca za razmirice između poslodavaca i radnika.

Ben Gurion (Ahdut haavoda Palestina). Cionizam je izgradnja države i bez toga sadržaj bio bi prazna misao. Stoga treba židovske većine u Palestini. Osvada je, kad se tvrdi, da židovski radnici neprijazno primaju nove useljenike.

Zadnji izvyestaj sir Herberta Samuela služi mu na čast i osigurać će mu trajnu uspomenu u Palestini. Ističem, da je došao do zaključka, da su Židovi mnogo učinili za razvoj zemlje, ali da engleska vlada nije ništa učinila, da ispuni svoju obvezu. Zadaća je cionističke politike, da spozna najvažnije struje internacionalne politike, i da je za nas iskoristi. Kod dvaju faktora naći ćemo pomoći: kod naroda na Orijentu, i kod radnika cijeloga svijeta, a naročito u Engleskoj. Žali, da nema mogućnost, da se opširnije bavi pitanjem odnošaja cionističkoga pokreta prema organizovanom radništvu. Ako u isto vrijeme hvalite židovski rad, a napadate židovsko radništvo i nastojite, da razorite njegovu organizaciju, tada ćete odsjeci granu, na kojoj sjedite.

VI. sjednica 21. augusta.

Dr. Njemirover (Rumunjska). Veseli se, da Weizmann i Sokolov nisu pesimiste u arapskom pitanju. U organizatornom pogledu ima mnogo toga prigovoriti, ali krivnja je, da nije bilo sila. Organizatorno treba da smo jaki, jer hoćemo da proširimo Jewish Agency. Premda nije protiv industrije, naglašuje da poljoprivredna kolonizacija mora ostati temelj našega rada. Mi nismo protiv Olima IV. Alije, ali ona ne smije da umanjuje naš interes za poljoprivredu, da ne bi iz Alije postala Jerida.

Mereminski (Ceire Cijon). Izvyestaj cionističkoga vodstva na mandatsku komisiju, izvave Amerya, Samuelov odlazak i naredba o Aliji su stvari, koje se ne mogu bez protesta prihvatiti. Naša politika ne smije da se prilagodjuje današnjoj Palestini, već onoj, kakova imade da postane. Tražim, da kongres preispita Bijelu knjigu. Zakon o Aliji od 15. juna 1925. gori je od prošlih. Ne odričemo se naših zahtjeva na Transjordaniju, na najplodniji dio naše zemlje. Boli ga, da Erec Israel ima postati engleska kolonija, a ne židovska narodna domaja. Alija postaje vrelom prihoda za englesku vladu. Svi smo mi za aliju, ali dok nema dovoljno konzumenata i židovskih radnika u zemlji, dok nema židovske većine, nema izgleda, za srednji stalež. Jedini oslon za većinu je židovski radnik. Treba da se zauzmemo za našu rusku braću. Da se radi o pozdravu, svi bi to s oduševljenjem primili, ali ovi prognanici traže certifikate.

Chiefrabbi dr. Landau (Južna Afrika). Izjavljuje, da su južnoafrikanski Židovi zaključili podupirati finacijalno i materijalno vodstvo i organizaciju. Sramotno je za nas, da mi moramo kupovati zemljište, dok vlada daje Arapima besplatno zemljište. Protestima se doduše ne postizava cilj. Naši vođe ne mogu da protiv engleske vlade, uspiju sa svakim zahtjevom, ali ipak moraju uvijek ponovno zahtijevati, da se vrši mandat.

Dr. Thon (Zapadna Galicija). Izražuje nepokolebivo povjerenje Weizmannu i Sokolovu. Treba da kažemo otvoreno, da se mandat ne izvršuje onako, kao što smo to očekivali. Sva naša nastojanja moramo upravititi na produktiviranje naših iseljenika, i svi su nam elementi, koji se hoće produktivirati, dobro došli. Ne smijemo školstvo i odgoj dati iz svojih ruku. Ne smijemo imati klasnu školu, već narodnu školu. Imadem dojam, kao da je ovaj kongres nešto više na desno orijentiran, što bih vrlo žalio.

Jean Fischer (Belgija). Veseljem konstatuje, da se ovaj kongres opet približava međunarodno pravnom cionizmu. Nije ispravno, ako ljudi, koji su suodgovorni za Weizmannovu politiku, danas napadaju Weizmanna. Kongres trebao bi da izjavi, da je Bijela Knjiga narinuta vodstvu i da je on ne priznaje. Za vodstvo bio bi to prihvatljiv put. Otvorenje sveučilišta je politički uspjeh u smislu Ahad Haama. U pitanju Agencya naglašuje, da se sad ne mogu više prekinuti pregovori, ali

neka se ne stvori provizorij. Potrebna je reorganizacija naše organizacije. Pravi nosioc cionizma jest centum. Naše simpatije pripadaju cionističkom radništvu, ali su metode lijeve rđave.

Dr. Šmarja hu Levin. Nema namjeru, da polemizira s Jabotinskijem, iako se hoće baviti s nekim točkama njegova govora. Jabotinski ima jedan Weltanschauung, a Weltanschauung se ne da pobijati majoritetskim zaključcima. Njegov je Weltanschauung mehanički. Naš je cionizam nešto živoga. On hoće, da šalje u Erec Israel vojnike, prije nego što tamo imademo Židova. Tako ne nastaje država ni autonomija. Ne ću da govorim o ekonomiji i poljoprivredi, koju ne razumijem, već o židovskoj kulturi. I naši praoci, kojima je zemlja bila obećana, plaćali su za nju. Mi ćemo morati zemljište kupiti, moramo biti dosta jaki, da to priznamo. Odnosaj između prvih halucim i IV. Alije je takav, kao između korijenja i grana. Bilo bi smiješno, kad bi grane htjele revoltirati protiv korijenja. Haluci su fundament, na koji gradimo, a taj fundament treba da je što masivnije izgrađen. Pristaša sam Samuelove arapske politike. On je u zemlji stvorio mir i omogućio nam, da radimo. Nisam bio nikad protiv matematike, ali matematika u rukama nematematičara je opasna stvar. Ne može se proračunati, kako će dugo trajati, dok dobijemo većinu u zemlji. Ako ćemo budžet od 550.000 povisiti na 750.000 funti, udovoljit ćemo cijelom kongresu. Zašto ne govorite o pitanju, kako da se namakne novac? Samo o nama ovisi, kad ćemo postati majoritet.

VII. sjednica, dne 21. augusta 1925.

Brodetzky ističe, da je bitno za parlamentarnu opoziciju, da pored kritike iznese pozitivni program i da je sposobna, da taj program kao vlada i provede. U tom smislu nemamo opozicije. Ne smijemo u politici da se upuštamo u pustolovine. Politika izmirenja nije pogreška, već znak razboritosti i nutarnje jakosti. Engleksi su cionisti privrženici Weizmannove politike. Žele, da se Agency izgradi na širokoj bazi. Podupirat će IV. aliju, ali poljoprivredna kolonizacija mora ostati temelj našeg rada. U Engleskoj imademo danas vrlo malo protivnika.

Dr. Rufeisen (Čehoslovačka) izjavljuje povjerenje čehoslovačkih cionista prema radu Egzekutive. Mi ne vjerujemo, da put u Cijon vodi preko revizionizma, protekcijonizma i legijonizma. U pitanju Agencya traži, da se još prije saziva svjetskoga kongresa omogući saradnja svima Židovima. Narodna sredstva mogu se dati samo za one svrhe, koje nisu u protimbi s principima nacionalizacije i sopstvenoga rada, te koje isključuju izrabljivanje. Ima se stvoriti jedan organ, koji će centralno upravljati cijelim kolonizacionim radom. Iznijet će u komisiji razne prijedloge, a naročito će nabaciti pitanje, da li ne bi hipotekarno osiguranje bilo podesno sredstvo za plasiranje zajma.

Dr. Bierer (Rumunjska) traži povišenje budžeta za školstvo. Ističe velike zasluge haluca, ali se ne smije omalovažiti IV. Alija. Pored sviju neuspjeha ipak izražuje povjerenje Egzekutivi, a naročito dru. Weizmannu.

Gesang (Argentina) isporučuje kongresu pozdrave predsjednika argentinske republike, koja već godinama simpatizira s našim pokretom. Argentina je danas kula cionizma; a nosioci narodne ideje su oni Ica-kolonisti, koji su nekoć dovedeni u Argentinu u uvjerenju, da će olakšati asimilaciju. Argentinski cionisti imaju povjerenje u Egzekutivu, ne boje se IV. Alije, već su uvjereni, da će se i ona svrstati u radnu Palestinu. Govornik je za proširenje Agencya.

Romano (Bugarska) sporazuman je s arapskom politikom Egzekutive. Glede Agencya u mnogim tačkama slaže se sa opozicijom, ali još je uvijek manja opasnost od Agencya, no od izgradnje bez Agencya. Cijon. organizacija nije posvetila dovoljno pažnje propagandi među sefardima, a isto tako glede njihovog naseljavanja.

IX. sjednica.

Gluska (Palestina) iznosi rekriminacije i želje Jemenita. Ističe naročito rđave sanitarne prilike i nebratski postupak pojedinih institucija. Traži, da se Jemenitima dade više certifikata i da se za njih uredi ured za posredovanje rada.

REFERAT O UPRAVI KOLONIZACIONOG DJELA.

U nastavku sjednice referira S. Schockena o upravi kolonizacionog djela, pa je među ostalim rekao: Zadaća je cionizma, da stvori novo gospodar-

stvo, s novim ljudima na novom zemljištu. To prouzrokuje poteškoće sa svih strana. U jednoj sjednici Akcionog Odbora stavljen je prijedlog, da se u budžet stave svi prinosi, koji dolaze u zemlju po organizacijama i institucijama, koje smo mi na to sklonuli. To naravno ne ide tako mehanički, ali ćemo morati uvijek podstrekavati ovakove kombatanate. Morat ćemo, apstrahirajući od privatne inicijative, pomalo dobiti u svoje ruke kao centralno mjesto sva poduzeća. To nije moguće postići politikom, već samo našim radom u zemlji.

Naša je glavna zadaća, da stvorimo zdravu i rentabilnu poljoprivredu i da haluce privedemo produktivnom radu. Prvi je problem stvaranje jednog vodstva. Do sada birao je kongres vodstvo, koje je predstavljalo u malome sliku kongresa. Morat ćemo se odlučiti na princip vještačkih komisija. One olakšaju rad i riješavaju nas odgovornosti. Direktni zahvat kongresa štetni su za Palestinu; legitimno vrši kongres svoj upliv budžetom. Bitao je, da sad imademo vezanu Egzekutivu, koja je pasivna; ona ne može da izvrši svoju glavnu funkciju, da bude protuteža protiv pritiska u zemlji, kao što je to nužno u cijelom svijetu, a naročito u gospodarstvu.

Vazda se čuje, da naši kolonisti gladuju. Naši kolonisti ne mogu gladovati, jer imaju godišnji budžet. To se može dogoditi samo onda, ako njihovo vodstvo ili koja druga instancija učini teški propust. Mnogo se govori o stadiju učenja i dozrijevanja. U mošve ovdim imademo bez sumnje ispravni princip ayoda acmit. Još nije riješen problem okupacione perijode. I ako se teško odlučujemo, da zaključimo, te se ne će osnovati nove kolonije, razlog je tome, da još nemamo sigurnu formu za okupaciju. Profesor Mead izjavio je prije tri godine u svome ekspertizu, da bi morali u zemlju doći imućni seljaci, da pokažu, što se u zemlji može postići. Žalosno je, da u zemlji nemamo ovakvih naseljenika. Sad imademo i imućnih reflektanata na našem zemljištu, ali ih imamo sa velikim upitnim znakovima, koji ukidaju prednost novca. I opet stojimo pred teškom zadaćom. Sjećam Vas samo problema seljačke žene, koja je bezuvjetno potrebna u svim građanskim mošvima. Nadalje još nema pravog i jasnog računa o prihodima, na temelju kojeg bismo mogli stvoriti ugovore. Ne znamo danas još, tko je zapravo kontrahent Keren Hajesoda. Pitanje kontrahenta je jedna centralna točka. Zajam moguć je samo kraj jasne i pravno osigurane rente, a preduvjet je tome siguran ugovor.

Svima nam je jasno, da mi imademo u našem gospodarstvu i gospodarskih aktivna, ali dobro gospodarstvo mora da je i dovoljno financirano. Kongres ne smije prepustiti svoju Egzekutivu nuždi i brigama. Egzekutiva, koju treba da biramo, mora da je tako konstruirana, da predstavlja homogenu zajednicu, koja nema u sebi klicu za vječne debate o stranačkim interesima. Ako će kongres izvršiti tu svoju dužnost, tad ćemo stajati na završetku šestogodišnje epohe, koja je u svemu ipak donijela jedan lijep završetak.

Corcos (Francuska). Francuski Židovi poznaju sve poteškoće, koje donosi sobom osnutak narodne domaje. Priznaje vanredne zasluge dra. Weizmanna i drugova. Oni su dali zemlji duševnu podlogu prije no što su je postavili na materijalnu bazu. Otvorenje sveučilišta bila je vanredna slava. Francuska vlada od srca pozdravlja radnike na velikom djelu duševne židovske renesanse.

Rabi Meir - Berlin (Mizrahi, Amerika) žali, što još nije izgrađena naša zajednica i što nije uvažena ona potreba zajednice, koja treba da je njezin temelj. Radnici ne mogu da udovolje svojim vjerskim potrebama. Pitanje vjere je ujedno i pitanje odgoja, a odgoj u Erec Israelu u protimbi je prema istorijskom židovstvu. Konačno se tuži na postupak prema mizrahističkim radnicima i naglašuje, da se ne smije trpiti diktatura s jedne strane, pa da bi cijon. Egzekutiva morala biti nepartaična.

Eliezer Joffe (Palestina) osvrće se na izvode Schockena, pobija plan dr. Soskina. Preispitujući sistem Soskina našao je da nije jeftiniji od dosadanjega. Mi želimo, da održimo princip nezavisnosti od vanjskog tržišta. Ne možemo konkurrirati s nijednom od susjednih naših zemalja, jer oni imaju jeftinu radnu snagu. Konačno se bavi s razlikom u shvaćanju rada između mošava i kvuce. Za mošav kolonistu jest rad kao pjesma, što je svaki sam za sebe pjeva, za kvucu je rad zorno pjevanje.

X. sjednica.

Dr. Federbusch (Mizrahi, Galicija) izjavljuje, da je cionistička organizacija izgubila vodstvo kolonizatornih radova. Ona ne smije da postane obično transportno društvo. Sadašnji budžet ne dostaje za IV. Aliju. Židovski radnici ne vide u ljudima IV. Alije konkurente, već ih srdačno primaju. Moramo namaknuti sredstva, da te ljude privedemo poljodjelstvu. Opća radnička organizacija proganja religiozne radnike. Religiozni radnici ne mogu pripadati histadrutu, jer je ona politička organizacija. Žalosno je, da kolonizira histadrut, a cijon. vodstvo daje samo novac. Mizrahi traži ravnopravnost svih klasa i slobodu žid. radnika.

Dr. Kahana (Madžarska) ističe, da je Madžarska pored svoj. Rusije još jedina zemlja, u kojoj je cionizam zabranjen. Razlog je intervencija oficijelnog madžarskog židovstva. Smatram svojom dužnošću, da s ove tribine javno protestiram protiv izdajničkog postupka ljudi, koji se usudjuju nazvati oficijelnim zastupnicima židovstva. Žalosno je, da se u dobi, kad u Madžarskoj vlada numerus clausus nadju Židovi, predsj. bog. općina i zemaljskih kancelarija, koji se usudjuju da zauzmu stav protiv jednog dijela Židova, koji hoće da radi za židovstvo. (Burni pfuj — povici). Držim, da će u Madžarskoj doći vrijeme, kad će se moći raditi za palestinsko djelo. Madžarska i danas broji pol milijuna Židova. Ali već se pokazuju znaci poboljšanja. Vodeći ljudi, kao bivši ministar Vazsonyi izjavili su, da je dužnost cjelokupnog židovstva, da saradjuje na palestinskom djelu. Nadam se, da će i madžarsko židovstvo doskora zauzeti mjesto, koje mu pripada unutar svjetskoga židovstva.

Felix Rosenbluth veseli se, da je Schocken govorio o radničkom gospodarstvu. Smatra radničko gospodarstvo kao osnovni stup palestinske gospodarske zgrade i drži da je svojevoljna imigracija u Palestinu, koja nije uslijedila pod ekonomskim pritiskom, već je izjev čudorednog cionističkog čina, sama dostatno jamstvo, da će našem djelu i u nepovoljnom vremenu stajati na raspolaganju podesni ljudi. Pozdravljamo što će duh samokritike naići na kritičku potporu čovjeka, koji će sobom u Palestinu donijeti konstruktivne kvalitete gospodarskog vodje. Hoćemo zajednički rad radničkih instancija s aktivnom kolonijalnom centralnom instancijom, koja će stvaralački zahvatiti u naše gospodarske prilike. Ravnovesje sila ne postizava se slabljenjem radničkih instancija, već jačanjem centralnih.

Neiger (Zapadna Galicija) izjavljuje, da se sad kontroliraju samo oni dijelovi Alije, koji imigriraju na temelju certifikata. Zadaća je kongresa da nadje puteva i sredstava, kako bi se neregulirana Alija svrstala u gospodarski život Palestine. Tuži se, da se u Mahlakot avoda sa strane lijeve pravi agitacija i politika. Svaki, koji radi za Palestinu je haluc. U palestinskim uredima treba da sjede zastupnici svih smjerova. Kod podjeljivanja certifikata ne smije se gledati na pripadnost ovoj ili onoj grupi.

Dr. Nahum Goldmann (radikalni cionista): Veseli nas, što je dr. Weizmann u pitanju izgradnje Palestine zauzeo tako jasan stav. Cionistička javnost ne smije dobiti dojam, kao da promjene u stavkama budžeta znače promjenu kurza, jer zato nema povoda. Dosadašnji sistem bazira na trim fundamentalnim principima: 1) oštra, jednovita cionistička uprava djela izgradnje, 2) da se pod jakom upravom ne misli uvođenje administrativnog sistema, 3. kod osvojenja zemlje mora da se ušćuva duh pionirstva. Prema mandatu ima mandatar-na vlast da stvarno podupire židovsku kolonizaciju. Tražimo od Egzekutive, da ona uporno traži stvaranje ovakove administracije u Palestini. Ne možemo dopustiti, da se s kongresa širi parola, da smo mi spriječili Agency. Poteškoće leže, kako je to Wise rekao, na drugoj strani.

Harzfeld (Poale Cijon, Palestina) polemizira protiv navoda dra. Halperna. Pobjija tendenciju dra. Halperna, da razvije industriju na štetu poljoprivrede i žali što ni industrija ni poljoprivreda ne dobivaju dostatne kredite u Palestini. A. P. C. nije ništa uradila da podupre Rutenbergov projekat. Šhunut ovdim nisu još uvijek ostvarene. U novom budžetu opaža se neki napredak, ali i novi budžet ne udovoljava potrebama Alije. Nabraja uspjehe, što ih je radništvo postiglo i koje treba da svi priznaju. Žali, što se kongres nije bavio položajem ruskih cionista, pa da omogućuje tisućama ruskih halucim iseljavanje u Palestinu.

Levite (Et livnot, Poljska) hoće da spomene neka pitanja, na koja treba da odgovori kongres i to: 1) kako da se vrši daljnja izgradnja Erec Israela? 2) kako će se regulirati velika imigracija? 3. Kako može cionistička organizacija da upliviše na ono, što se radi izvan cionističke organizacije? S budžetom od 500.000 funti ne možemo izgraditi Erec Israel. Ne ćemo postići naš cilj, izgradnju Palestine, sve dotle, dok se ona temelji na klasnoj teoriji. Dr. Halpern govorio je o željeznim ekonomskim zakonima, ali nije odatle povukao konsekvencije. Želimo objektivno prosuđivanje dosadašnjeg kolonizatornog rada, ali ne ćemo da potisnemo radnike. Za ljevicu je kriterij za stručnjaka činjenica, da je član njihove grupe. Treba imigraciju urediti, ali ne po ispitu Mahlakot avoda. Pravo na imigraciju i rad ima svaki produktivan čovjek. Egzekutiva treba da radi u smislu majoriteta kongresa i pozvati stručnjake. K pitanju Agency primjećuje, da moramo bezuvjetno privući i druge krugove na saradnju.

Predsjednik Sokolov čita ovaj brzoglavni pozdrav baruna Rothschilda, koji glasi:

»Weizmann, Sokolov, Cionistički Kongres Beč«.

»Zahvaljujem Vam za želje, koje ste mi odaslali u ime kongresa. Divim se neizmjer-nom radu, koji je izvršio cionistički pokret i zahvaljujem Vječnome, da mi je dopustio, da potkraj svoga života još vidim renesansu Izraela u zemlji naših praotaca. Isporučite visokoj skupštini moje želje povodom XIV. kongresa«.

Fischmann (Amerika) izjavljuje, da žali, što ih se većina ne razumije u pitanju IV. Alije. Svaka Alija postat će anticionistička, ako ne uvažimo njezine opravdane želje. Ako će ljevica nastaviti svoju politiku, mogao bi srednji stalež tražiti, da se sva po njemu sabrana sredstva upotrijebe za srednji stalež. Uvjerem je, da će doskora Jewish Agency postati činjenica.

Remez (Poale Cijon, Palestina) tvrdi, da ljevica nije protiv IV. Alije. Statistika novoga jišuva pokazuje, da 80% pripada radničkim elementima, 15% imućnim elementima, a 4% su spekulanti. Ovih 15% ne trebaju pomoć industrijske banke. A sa onih 80% radnika bavimo se mi kao i Vi. Ruppin omogućio je privatnu inicijativu i kupnju zemljišta. Bez Histadruta ne možete dobiti židovskog radnika. Vi ne znate da cijenite radništvo, koje radi za narodne potrebe. Imigracija, sljubljanje imigranata sa zemljom je nacionalno-socijalno pitanje. Židovsko radništvo u Palestini ima više smisla za političke potrebe pokreta no Jabotinski za socijalnu, čovječansku i narodnu bit pokreta. Mi ne pobijamo Soskina, jer on hoće da stvori agrikulturnu industriju za eksport, ali držimo, da je važnije da ponajprije snabdijevamo svoje sopstveno tržište. Radništvo se nikad ne će odreći svoje autonomije i bilo bi krivo, kad bi mu je silom oduzeli.

XI. sjednica.

Dagan (Palestina) izjavljuje, da se ne mogu gospodarska pitanja dijeliti od političkih. Najvažnije političko pitanje jest naš odnošaj prema Ara-

pima. Traži, da na vodstvo dodju takovi ljudi, koji će imati razumijevanja za resor, što ga imadu voditi.

Inž. Stricker (Austrija) želi da obrazloži svoju demisiju kao potpredsjednik Akcijonoga Odbora. Odstupio je, jer je vidio tendenciju za sistematskim uništavanjem cion. pokreta, te da će na mjesto cion. organizacije doći dvije birokracije: ona Keren Hajesoda i Keren Kajemeta. Egzekutiva nije uvažila Akcijoni Odbor. Predložila je Akcijonem Odboru zaključak univerzitetskog odbora, prema kojemu može svatko doći u kuratorij samo ne cion. organizacija. Isti taj odbor je zaključio, da je principijelno zabranjena slobodna kritika biblije, tako da ne će biti za tu struku sloboda nauke. Ovaj kongres nema života, jer bi inače reagirao na govor Wisea. Krimprojekat najveći je atentat protiv cionizma, jer njegova svrha nije da pomaže Židovima, već da razori cion. organizaciju, a Akcijoni Odbor zaključio je, da se o toj stvari ne govori. Predsjednik Weizmann nam je spocitnuo, da dolazimo sa anonimnim masama, koje ništa ne daju. Ove su nam anonimne mase dale Palestinu. Odgovornost za sve pogreške ne nosi samo Weizmann, već su svi cionisti za njih odgovorni.

Rabbi Uziel (Palestina). Cionistički rad stupio je u period konkretiziranja, pa je dužnost cion. organizacije da osigura potrebni budžet. Govornik zatim iznosi religiozne zahtjeve palestinskoga židovstva, koje je vjerno tradiciji. Konačno pozivlje kongres, da odlučno protestira protiv užasnih događaja u Ukrajini.

Wilkanski (Palestina) govori protiv Soskinova plana, te razlaže, da se Palestina dijeli u razne pojase. Jug ima primjerice dvijesto milimetara oborina, pa se ondje ne može ništa drugo do ječma saditi. U ravnici Sefela i Šomrona, u gornjoj i dolnjoj Galileji je teško zemljište. Tamo se većinom sadi ječam, žito i hrana za marvu. Mi ne možemo da postignemo rezultate spekulativnim putem, već samo na temelju iskustava. Ako hoćemo svjetsko tržište, tad moramo imati monopolnih plodova, a imademo samo narandže. Mješovito gospodarstvo jedino je moguće i perspektive njegove su vrlo povoljne. Ima tri vrsti stručnjaka u Palestini: prvorazredni, to su takovi, koji nisu nikada bili u Palestini, drugorazredni, koji su se neko vrijeme na autu vozili po Palestini i trećerazredni, koji godinama u Palestini rade u poljoprivredi.

ZAKLJUČNA RIJEČ NAHUMA SOKOLOVA.

Rekoh, da je ovaj kongres nešto drugo, nego predjašnji kongresi, i to nijesam rekao, kao neku frazu. Smatram ga u neku ruku prvim kongresom, kongresom bez fraza, kongresom djela. Jedan od govornika tumačio je to, kao da ja mislim, da ovaj kongres znači promijenu smjera. Tome se mišljenju protivim. Moram da vam kažem, u kome smjeru ja ovaj kongres smatram osobito važnim: doista je to kongres alije. Želio sam, da svima generalnim govornicima lebdi pred očima, da se taj kongres u drugim prilikama sastao, nego dosadašnji kongres, u vrijeme, kad je cionizam u kudikamo većoj mjeri postao realnošću. Sastali smo se u vrijeme, kad na tisućaj naše braće konačno u Erec Jisrael kreću, u vrijeme kad se Erec Jisraelu posvema osobite i moguće preteške funkcije nametnulo. Ne funkcionira tek kao Erec Jisrael, nego i kao zamjena za Ameriku, i zato konstatiram, da generalna debata, koja se bavila detaljnim pitanjima, koja idu u komisije, nije zadovoljila. Neugodno se doimalo, da se često činilo, kao da je diskusija nastavak izborne borbe.

Ali treba priznati, da smo svi, usprkos polemici i diskusiji u mnogim tačkama složni. Mi svi znamo, da zemljoradnja mora da ostane naša čvrsta podloga u izgradnji Palestine. Ako se govori o promjeni kursa, onda je to diktirano moguće veoma plemenitom osjetljivosti onih cionista, koji su svoj cijeli život u tu stvar dali. Meni u svojstvu predsjednika Egzekutive nije ništa o takovoj namijenjenoj promijeni kursa poznato. Govori se i o mijenjanju osoba i iznijelo se to po sebi veoma važno pitanje. Ako naš prijatelj i saradnik, jedan od najboljih u našim redovima, Dr. Ruppin, odstupa, znať će svatko, da njegove zasluge nitko ne će znati više da cijeni nego Egzekutiva. Ta on je htio već prije

dvije godine da se povuče, i teškom smo ga mukom mogli skloniti, da svoj rad nastavi. Sad mu iza osamnaestogodišnjega intenzivnoga rada treba i odmora, koji smo mu dozvolili u nadi, da će se opet povratiti. Na temelju ovih neudržanih i nepolitičkih činjenica postavlja se već antiteza, i dr. Halpern je ožigosan nosiocem antiteze. To je krivo.

Prijatelji sa ljevice dopuštaju da je došlo vrijeme, i druge krugove kod izgradnje pomagati, srednji stalež, dok smo do sada samo sa halucim imali posla. Sad je došao srednji stalež i mi moramo da nešto za nj uradimo. Čini mi se kadkad, da bi svaka partija htjela da drugoj prigovara, gdje ova sama ne priznaje. Nije program desnice, da podupire zemljoradnju, kao što nije program ljevice, da podupire srednji stalež.

U ljetu prividjenja minuje samo budžet. Da ste budžet unijeli u generalnu debatu i da ste se s njime pozabavili, bio bih zadovoljan. Sad nije vrijeme za govorničke borbe. Stojimo na obratištu naše povijesti, cionizam počinje da prelazi u zbilju. I tu treba da se pobrinemo za veću imigraciju, u tom pozitivnom zahtjevu svi smo složni. Sloboda useljavanja ne riješava taj problem. Pitanje je to i mogućnosti rada, pitanje naše investicije. Pitam kao čovjek, koji hoće, da sa višega stajališta, nego sa partajnskoga, činjenice promatram: zemljoradnja ostaje temeljem, sve su to partije ne samo reklo, nego su u tom smislu i radile, i mizrahi i Jablonski rebe su nam vriedni i dragi — gdje leže zapravo diference? I ja vidim napavno razliku između kapitalističkoga i socijalističkoga nazivanja. No mi se nijesmo na cionističkome kongresu sastali, da socijaliste privedemo kapitalizmu ili obratno i da o tome glasujemo. Često se pozivljemo na Herzla i naša je parola opet i opet: natrag Herzlu, onome Herzlu, za koga je cionizam platforma za zastupnike sviju partija u židovstvu. Nijesmo religiozni reformatori i nemamo da diskutiramo o socijalnoj reformi, to može svatko na dotičnim kongresima.

Imat ćemo u Palestini različite partije i oni hoće i trebaju da svoje borbe izvojshte. No tu smo na cionističkome kongresu, i što tu treba da unapredimo jest cionizam, naš ideal, koji nam dostaje. U vrijeme asimilacije tražio je uvijek Židov opravdanje svojoj egzistenciji. Govorilo se o misiji židovstva, i tom se je misijom smatralo širenje monoteizma. I sad se u svijetu previšje govori o misiji židovstva. Da će odanle izaći velika riječ, moguće je naš zadnji san, poezija, to se može reći u govorima, ne u programu. Mi imamo samo jednu misiju: da egzistiramo, ni jednu drugu. I mi držimo o zemljoradnji toliko, jer snijom stojimo i padamo. Perioda Hibat-Cijon razvila je židovski idealizam parčeta zemlje. To je naravno, veliki idealizam. Ne znam, ima li idealizam industrijskog rada. Seljak je svagdje privezan na svoju grudu. To mu daje poleta. To hoćemo i mi za Židove. To se razvija u Palestini. Da se nešto slična razvije na području industrije, da poduzetnik ili radnik bude nerazriješivo povezan recimo uz željezničke tračnice, to ne mogu da zamislim. A ipak mi strije, da poduzetnik ili radnik bude nerazriješivo povezan recimo uz željezničke tračnice, to ne mogu da si zamislim. A ipak mi trebamo taj idealizam. Tko je svojim očima gledao Palestinu, razumijet će, da nije tek židovsko grandiozno djelo, nego i svjetsko čudo Emek je postao židovskim. Pretvoren je iz pustinje u cvalući vrt, i tako se može i druge krajeve izgraditi. Da s izgradnjom ujedno unutarinja preobrazba čovjeka zbiva, to je naš stari program. Čemu dakle svadja? Ako smo doista složni, ne izazovite prema vani dojam, da smo u unutarnjosti rasirgani! (Odobranje.) Ako je doista nastupilo novo doba, onda mu je smisao, da proširi temelje kolonizacije, i da poveća naš program. To jasno ne može da se dogodi samo entuzijazmom, nego traži razliku, tehniku, knjigovodstvo itd., ali bojazni, koje se na to oslanjaju, čine mi se neosnovanim. Radnici su izjavili, da pozdravljaju novu aliju. Mi ne smijemo da šablonski upotrijebjavamo pojmove o klasnoj

razlici. Ima bez sumnje protivštine klasa, ali kod nas Židova su granice veoma labilne. Dnije nekoliko mjeseci ne bih zacijelo jablonskog rabija mogao drugamo uvrstati nego u klasu buržoazije, a danas ga nalazimo u posve drugoj klasi. Mi smo narod, koji se seli, ne putujemo tek od zemlje do zemlje, nego i od klase do klase i nemojimo površno da govorimo o luftmensentumu. Ja sam govorio sa t. zv. luftmensima i uvjeren sam, da nema jače želje nego da se ukorjene u zemlji. Spreman je da akceptira najzabranije forme zajedničkog gospodarstva, samo da može živjeti. Plebiscit će pokazati u Haiti ili Jafi ili Varšavi, da svi žele da se ukorjene u zemlji, i da onima kojima je taj korak uspio, zavidičaju. Moramo da se brinemo, da se osakaćena ekonomska struktura zemalja geta ne prenosi u Palestinu, da se većina sada nezaposlenih privede k grudima, k radu. I sada dolazi u Palestinu industrija i nailazi na protivbe socijalista. Zar vam moram reći, da je industrijalizacija linija razvilka svjetskoga gospodarstva? Mi pozdravljamo ovaj razvitak u vlastitom interesu i u interesu radnoga naroda Erec Jisraela i židovstva. I vi ćete vidjeti, da je u budžetu odredjena velika stavka za zemljoradnju i takodjer na pravednosti i logici bazirana stavka za industriju. Tako jest, i ako ste situaciju prije nejasno vidjeli, bila je to krivnja, dima, što ga je digla debata. Ključ leži u proširenju cionističkoga rada, naš cionizam mora da postane veći.

Veoma sam pažljivo saslušao govor našega jemenitskoga druga; okrivio nas je zbog nepravice, jer mi Jemenitima tako malo zemlje dajemo. Ako on kaže, da im se čini krivica, ima pravo. No ako on kaže, da se s njima tako postupa, jer su crni neima pravo. Ako nijesmo udovoljili jemenitskim zahtjevima, dogodilo se to, jer smo siromašni. Među pozdravnim telegramima nalazi se jedan perzijskih Židova, koji se teško pročitao. Telegram nam se, da su perzijski Židovi čuli, da se u Palestini nešto događa, da je mesija došao. Malo ih je, koji su još zaostali, neka ih se spasi. Zar vas moram sjetiti na ponuku iz Georgije i zar vam moram pričati o jadu u Poljskoj? Jedan je govornik rekao, a to je bila površna opaska: neka se Egzekutiva ne hvati emigracijom iz Poljske, jer se ovu može svesti na to, da je ondje Židovima zlo, no ja bih vas mogao sjetiti na mnoge slične događaje. Zar u Jeciat Micraim nema idealizma? I tamo su Židovi imali posla s Faraonom. Zar suiselili samo zato, da grade Pitom i Ramses? Ta tko Vam je rekao, da se cion. egzekutiva time hvati? Ponosni smo, da smo prvi rekli, da naš život tako teče. Rekli smo da sama ravnopravnost još nije riješenje židovskoga pitanja. Rekli smo to, jer smo imali posve drugo shvaćanje o tim stvarima nego drugi i jer smo bolje razumjeli nežidovsku psihologiju. U shvaćanju dubljega smisla hoćemo da se veselimo našoj boljoj spoznaji. Kad je eto došlo vrijeme, kad su se ispunila naša proročanstva, mora naš kongres da bude kongresom napretka. Zato je apsurd, da se konstruiraju protivbe medju zemljoradnjom, industrijom i trgovinom. Zacijelo ima razlika medju Židovima, no neka žive jedan kraj drugoga, a ne jedan preko drugoga. Mi hoćemo i moramo da si međusobno pomognemo. Naše je djelo ujedno nacionalno djelo i djelo pomoći. Sada je vrijeme, da se cijeli narod digne na veliku odluku, na veće žrtve na povećanje cionističke organizacije. Zašto nije tisuću delegata došlo, kad ne čete ni jednoga Židova naći, koji će nastupiti protiv cionističke ideje? To bi bila dostojna tema za generalnu debatu. Da je naš budžet mnogostruk, mi bismo mogli mnogostruko djelovati. Zašto naš budžet nije veći? Nato treba da odgovori ovaj kongres, kongres čina. Sadanje nam političke mogućnosti dostaju, da još više uradimo nego što smo do sada. Još za dugo vrijeme leži ključ toga pitanja jedino u našoj ruci. Politička je debata bila velikim dijelom — oprostite mi — ideal nepolitičke debate, ne govori se tako o ozbiljnim stvarima. Iz množine govora i protivugovora hoću samo da označim općeni tok diskusije: Veoma poštu- jemo mandatarnu vladu i očekujemo, da

će mandatarna vlast nastojati da provede Balfurovu deklaraciju, koja je osnova naše politike u tom smislu kako to traži dobrobit Palestine i dobrobit židovskoga naroda. Mislim da sam čuo, da si je kongres svijestan, da se nalazimo na internacionalnom terenu, da naša stvar uvelike o Savezu naroda ovisi i da primamo na znanje, da će Savez Naroda naći ispunjenje svojih ideja u velikome djelu, koje mi u Palestini vršimo. Mislim da sam čuo, da se ne ograđujemo protivu nade, da je blizu vrijeme kad ćemo sa ostalim narodima Orijenta pregovarati i raditi pa da se veselimo, da su se već pokazale neke dodime tačke. Druge politike nema.

Rekao sam prije, da neću da polemiziram. Što više, ja sam moguće nekom žestinom govorio, zbog koje vas za prošćenje molim, protiv polemičkoga tona. Imam još i tu neugodnu dužnost, da govorim o nečemu, što sam nijesam čuo, nego sam prisiljen da na temelju notica govorim, a to je govor gospodina gradjevna nadsavjetnika Strickera.

Gospodin je Stricker govorio o zanemaranju Akcijonoga komiteja sa strane Egzekutive. Čudim se tomu prigovaranju. Mislim, da se je sve učinilo, da se Akcijoni komite sazove, koliko je god često bilo moguće. No nije bila tako stvar, jer članovi Egzekutive ne mogu da stalno borave u Londonu. Ja bih se za svoju osobu odrekao, osim Palestine, da idem u druge zemlje, nego u Englesku. Na žalost mi to nije moguće. Šaljemo odaslanike, da stvore novaca. Pa kad odaslanici ne donesu dosta novaca, moramo da sami putujemo. I tako putujemo, ne jer bismo htjeli, nego jer moramo. Akcijoni se dakle komite može tek onda sazvati, kad su se članovi Egzekutive sa svojih putovanja opet vratili u London, a onda je tek pitanje, je li su članovi Akcijonoga komiteja, koji u najrazličitijim zemljama stanuju, sporazumni. Ne rišite dakle sablasti i ne tražite krivca!

Akcioniji se komite takodjer ne postavlja pred gotove čine Odluke, se u zajednici Akcijonim komitejom stvaraju. Tako je i odlukom o Jewish Agency. Odluka je Akcijonoga komiteja stvorena bez ikakovoga pritiska i na temelju otvorene diskusije. Materijal se donese kongresu i važno pitanje, koje kongres ima, da donese odluku, temelji se na pravomoćnome zaključku pravovaljane sjednice Akcijonoga komiteja.

Želim takodjer, da se je uvukla tema, koja mi se čini da nikako ne ide u generalnu debatu. Jevrejska je univerza velika stvar u moralnacionalnome, kao i u političkome smislu. Daleko se je premalo reklo o tom velikom događaju, koji smo imali sreću da doživimo. Pitanje slobode naučavanja i učenja ide više u tehnički, u znanstveni dio toga pitanja. Ali u tom danianu ili u toj enciklopediji generalne debate nema mu mjesta. I da se blago izrazim, nespretno je kad se to upotrebi kao argument protiv Džuiš Edžensi. Univerza je stvar, koju mi poput mnogočega drugoga u zajednici sa drugima radimo. Želim, da je dan poslije nego što smo primili lijepu depešu časnoga starca Edmonda Rothschilda, ime Rothschild u takvoj polemici upotrebljeno kao argument za to da ne možemo s drugima raditi. Zacijelo nije tako s drugima raditi, i najlakše je sve sam raditi. Ja nijesam dosta slobodan od cionističkoga patriotizma, a da ne bih bio sretan, kad bi cionistička organizacija sama univerzu sa svojim vlastitim sredstvima mogla stvoriti. No budimo iskreni sami prema sebi! Zacijelo smo mi pioniri, stojimo u prvim redovima, spremni smo da žrtvujemo svoji život, stvorili smo hinuh jevrejsku zemljoradnju, no hoćemo li da stvorimo još veća djela, moramo da apeliramo na cijeli židovski narod. (Burno odobravanje.) Iz toga slijede neke posljedice. Hoćemo li da radimo s drugima, moramo da ih respektiramo i u plemenitoj utakmici našu stvar o pobjede izvojevati. Ako se gospodin Stricker boji da će se time cionizam razvodnjati, mogu da mu odgovorim: Ne treba da se mi bojimo, da će se cionizam razvodnjati, drugi neka se boje, da će se asimilacija razvodnjati! Sve je to pitanje povje-

renja i osoba. Vi birate ljude i dajete im time povjerenje. To je smisao cionističkoga povjerenja, nemojte na zid slikati ljude slike o razvodjenju cionizma da time slabiće strasti. Ne bojim se Džuiš Edžensi, no bojim se cionističke organizacije. Hoću da nastupim taj paradoks. Veliki će svečani momenti druge uvijek k nama dovesti. U ozbiljnim svečanim časovima nastaje nešto, za što ja nemam riječi. Takove smo časove doživjeli u našoj povijesti. Bio je to čas borbe zbog jezika prije rata. Baš su oni drugi Židovi s nama išli. Takovo smo vrijeme i u Americi doživjeli. Kao jedan čovjek su ustali Židovi Amerike. U takovim časovima nastaje, što mi šehinom zovemo, što ne možemo da osjetimo u svakidašnjici. No bojim se te svakidašnjice. Bojim se dosade medju nama samima, kad nema senzacije, onda se bojim, ne pred drugima, nego pred nama samima. Kad medju nama idu ljudi, koji govore, da je bio dosadan kongres; kad se ne skupi broj šekalim, koji odgovara broju naših pristaša. Tu leži opasnost, a ne u saradnji drugih, koje mi s veseljem i raširenih ruku kao Židove, kao braću primamo. Neka bude bodriocem za cionističku organizaciju, da razvije više energija.

I tako, poštovani kongresu, volio bih, da mi svi znamo, koje nas zadaće čekaju. Na to čekaju naši halucini, pa halucin u Wientu, koji nas oblijeću svojim zahtjevima, ljudi, koji čekaju u Poljskoj, ti jevrejski bahurim, koji su sagradili Emek Jesreel, pa ti luftmensi, koji žele da se u zemlji ukorijene. Ne očekuju od nas dobre vicove, ni fraze, ni polemike, nego napredka, proširenje okvira i obogaćenje budžeta. To je zadaća ovoga kongresa i zato neka ovo bude kongres alije, ne samo u smislu iseljivanja u Erec Jisrael, nego i u smislu unapređivanja cionističke misli. (Burno, dugotrajno odobravanje; sav kongres ustaje i priredjuje Sokolovu srdačne ovacije.)

GOVOR DRA. RUPPINA.

Dr. Weizmann je upozorio kongres na to, da u Palestini živi 600.000—700.000 Arapa. Mi treba da to znamo i da razumijemo konsekvencije. Treba da živimo s njima u mirnom i prijateljskom odnosu. Palestina će biti država sa dvije nacije. To možda mnogima ne će biti ugodno, no to je činjenica. Mi dakle moramo uvijek da pazimo na životne potrebe drugih. Dana je mogućnost da se stvori zajednica, u kojoj će oba naroda bez vodjenja jednoga i tlačenja drugoga raditi za blagostanje zemlje. Mi moramo uvijek da nastojimo, da postignemo taj zajednički život. Potreban je jasan program, da bi bila prava na svim život. oblastima odmjereni. Zahtjevam od kongresa, da izabere stalnu komisiju u svrhu študije tog pitanja, da bi se na slijedećem kongresu mogla dati jasna platforma. Ova komisija treba da djeluje odgojno ne samo prema drugima, nego i medju nama samima. Mnogi nesporazumci u gospodarskim pitanjima su jedino tako mogli nastati, da isto tako desnica kao i lijevica vrlo često jedan »i« s druge strane shvaćaju kao »ili«. Jedni kažu poljodjelstvo i industrija, drugi industrija i poljodjelstvo. Kvaliteta useljenika nije kod mene samo moralna kvaliteta, nego da su ti ljudi u gospodarskom životu Palestine produktivno zaposleni. Mi postavljamo kod općeg gospodarskog razvijanja Palestine krivo mjerilo. Nehotice upotrebljavamo temelje privatnog gospodarstva za nacionalno. To je uzrok mnogim krivim stajalištima. U Palestini se može da govori o nacionalnom dobrotu samo onda, ako raste nacionalni imetak i krug dobara, koji stoji na raspolaganje svim Židovima. Nije svatko, tko egzistira u Evropi, vrijedan i u Palestini. Ne poričem, nastojim da se brinem za bolji socijalni oblik života u Palestini, nego što je u Evropi. Korjen naše jakosti jest, da se nadamo, da ćemo u Palestini sagraditi nešto čišće, ljepše nego je to u Evropi. Ali mi smo daleko od toga, da hoćemo da oživimo socijalne utopije. Mi ne ćemo nasljedovati Evropu. Ni u jednoj zemlji svijeta nije moguće, da se poslodavac i radnik tako slažu, da bi jedan mogao razumijeti potrebe dru-

goga. Iz sopstvene volje poslodav. i radnika stvoren je radnički zakon, a toga nema ni u jednoj zemlji na svijetu, jer se radnički zakoni stvaraju samo silom i posredovanjem vlade. Naša seoba je najjača nacionalna utvrda, što je imademo u Palestini, najjasniji izričaj narodnoga htijenja. Napadaji na Egzekutivu nijesu zapravo upravljani protiv nje, nego protiv oskudice novaca. To je korjen cijelomé nezadovoljstvu. Krive su prilike, koje su neovisne o nama. Sada je vrijeme da mislimo na velike sume kojima ćemo podmiriti potrebe četvrte Alije. Kongres mora da stvori kolonizacijski fond. U Palestini mora da nas vode činjenice u svemu što se radi. U svojoj sam knjizi ostavio zapis svoga djelovanja i pokušao sam, da razvijem neke probleme. Daleko sam od toga da vjenujem da sam pogodilo ono pravo. Ali tko promatra cijelo djelo seobe, ne smije da u njemu vidi samo jedan dio, ne smije da samo na to gleda, da li je sve učinjeno gospodarski, nego mora da gleda rad kao cjelinu, kao živi organizam. U tom su djelu mnoge pozitivne tačke. Ovo djelo će postojati, kadla će biti kritike pojedinosti već dugo zaboravljene.

Profilnim se Soskinovim metodama; i ako njegov pokušaj uspije, ne znači još novi sistem, nego jedan, dva ili tri nove naseobine u Palestini. Osobito mi se čini sumnjivo, da Soskin ne uzima obzira na konkurencu susjednih zemalja. Sve sredozemske zemlje su klimatski odlične oblasti. Prema njima je Palestina u tome zaostala. Osim toga one posjeduju mnogo jeftinije radne snage. U Palestini imade 100.000 kg. duhana, koji se ne može prodati. U Libanonu su ove godine počeli raditi s kokonima s tim uspjehom, da su sada na skladištu 2 do 3 milijuna kg. pa se mogu jeftinije prodati. Bilo bi zato opasno, da se opravdava kolonizacijski plan na tako nesigurnoj kolonizacijskoj bazi.

Još koju riječ o kupnji zemljišta. Napalo se na P. L. D. C. Ona je učinila nešto neobično. Od 500.000 dunuma zemljišta prošlo je njezinim rukama 400.000 dunuma. Važnost kupnje zemljišta ne nailazi uvijek na dovoljno razumijevanja. Oni treba da se na tom kongresu brinu za to, da se P. L. D. C.-u dade potrebni kapital, i da ga se prizna javnim cionističkim društvom. Ne znam tko je izmislio legendu, da sam profilnim industrije. Meni je bilo uvijek svejedno, kojomu staležu pripada useljenik. Osnovao sam Hipotekarnu banku. Za koga je ona osnovana, ako ne za srednji stalež? Što je s Industrijskom bankom, s Obrtničkom bankom? P. L. D. C. ima sudbinu pionira, koji ide pred vojskom. Vojska, koja ulazi u zemlju po njegovim ledjima, bere plodove. (Bumo odobranje.)

XII. sjednica.

Sokolov pozdravlja u ime kongresa prisutnog hebrejskog pjesnika Saula Černihovskoga i čestita mu k njegovu pedesetom rođendanu. (Kongres priredjuje Černihovskome oduševljene ovacije).

Dr. Halpern: Ljevica je na moj čedni upit, da li je sporazumna s mojim programom, odgovorila sa odlučnim ne, naglasivši pri tome, da su sve stvari, koje predlažem, ispravne. Ali ton čini muzike, a taj nije našao njihovo priznanje. Ako me se hoće prikazivati reakcionarcem i zastupnikom kapitalističkog naziranja, ne ću da se branim: ako mi se spočitava, da hoću da unesem jasnoću u naše gospodarstvo, onda to akceptiram. Ne bojim se pred banalitetima i preuzimam na se odium, da sam knjigovodja. Čovjek može s oduševljenjem i požrtvovnošću raditi, a da ipak ima svoje knjige u redu. Protiv pohvale gospodina Remeza mora da se branim. On mi je rekao, da ne umanjim svoje zasluge za industriju, jer se ne radi samo o onih 18.000 funti narodnog kapitala, već i o kreditima banaka. A novac banaka da je isto tako cionistički kao i novac Keren Hajesoda. To je krivo. Direktor banke imade u interesu svojih akcionara i depozitara drugo mišljenje. Spomenuli su se krediti za tvornicu Silikata i Agudat Netajim. Banka je dala kredit tvornici Silikata, jer je to veliko poduzeće, koje zaposluje 100 žid. radnika i jer je pružilo stvarnu sigurnost. Pored toga dobila je banka 100% kontrolu, dok se Solel bone

protivio, kad smo tražili jaču kontrolu, premda naš kredit iznosi 70.000 funti, a ulog radnika samo 10.000 funti. Agudat Netajim isto je stvar privatne inicijative. Nasade propale bi u ratu, da nismo priskočili s kreditom. Ali banka kod svega toga ne će ništa izgubiti. Ne valja kazati, da na jednoj strani stoje poljoprivredni radnici, a na drugoj strani spekulanti. I to su židovski radnici, za koje ja tražim industriju u Palestini. Duskora ćemo imati više židovskih radnika u industriji, nego u poljoprivredi, bez obzira na to, da li nam je to ugodno ili ne. Naša je zadaća, da što više Židova dovedemo u Erec Israel i da ih što više smjestimo u poljoprivredu, a ostale da svrstamo u zemlju.

Profesor Pick: Karakteristika je ovoga kongresa, da se svaki govor bavi sa Alijom i da nigdje nema većega diletantizma, nego baš u tom pitanju. Hoću samo da se jednom stvari bavim. Pored Alije srednjega staleža, imade jedna Alija malih obrtnika iz Istoka i Balkanskih zemalja. Ako ne ćemo u budžet staviti stavke, koje su potrebne, da se uredi ta imigracija, tad će se nakon dvije godine ponoviti svi prigovori kao i danas. Tko je kriv, da se prije dvije godine skratio budžet od 43.000 na 27.000 funti? Govorilo se ovdje mnogo o političkoj strani toga pitanja. Sve to, što se ovdje iznijelo, znala je i Egzekutiva i nastojala, da upozori vladu na sve poteškoće. Potrebno je, da se problem Alije riješi i u pogledu na pitanje transporta. Moramo namaknuti sredstva, da stvorimo odjel za transport, koji će tehnički svladati bujicu Alije. Poteškoće izvana su velike. Nemojte povećati te poteškoće time, što ćete staviti na raspolaganje budžet, koji ne će nikome omogućiti, da regulira imigraciju.

Van Vriesland: Egzekutiva nemada vodi politiku političara, već politiku ekonomista. Ona ima po mandatu zadaću, da u zemlji stvori židovski majoritet. Želimo, da veliki dio tereta prevalimo na palestinsku vladu, na druge institucije i na Jišuv. Zemlja se sve više sopstvenom snagom izgrađuje i uloga cion. organizacije treba da postane sve manjom. Moramo spoznati, da je od najveće važnosti za zemlju, ako mi dobro ispunimo čedne naše zadaće. Sad to znači, da sa minimumom sredstava dovedemo u zemlju velik broj imigranata i da ih instaliramo. Od velike je važnosti za nas naše školstvo u Palestini. Kritika je koji puta nepravedna. Ne računa se s teškim prilikama. (Trpimo pod tim, da nismo niti državno, a ni poslovno poduzeće, a hoćemo da radimo na način jednoga i drugoga. Ne možemo da ubiremo poreze, a s druge strane ne možemo raditi sa čisto poslovnim sredstvima. Tragički je konflikt, da u isto vrijeme treba upravljati poslom i baviti se propagandom, a rad se ne smije vršiti sa gledišta propagande, već s gledišta ekonomije. Nije ispravno, da se IV. Alija ne stavlja na konto cion. organizacije. Naš rad u prijašnjim godinama omogućio je tek ovu Aliju. Cion. organizacija može samo da dade smjer radu, a taj je odlučan. Samo ako ćete Egzekutivu pojačati sa gospodarskim silama, da uzmožne još bolje raditi, moći će ona u budućnosti postići još bolje uspjehe.

Sprinzak: Ovdje su iznesene razne pritužbe o položaju u Palestini. Ja se mogu tim pritužbama priključiti. Tek jedno, one su upravljene na krivu adresu. Mi tražimo prošireni rad, koji će moći da zadovolji potrebe zemlje. A pošto naš rad još nije dovoljan, to imade potištenih i uvrijeđenih. Nije istinito, da se izvjesna grupa favorizira i da se zapostavlja religiozni radnik. Dokazi za ove pritužbe nijesu iznešeni. Sve poteškoće i sve rekriminacije, što su ovdje iznešene, imaju svoj razlog u finacijalnim poteškoćama i u zaprekama, koje dolaze iz krugova, na koje nemamo upliva. Naša energija mora da je istinska energija i da se ispolji u konkretnim činima, a ne u političkim intrigama.

XIII. sjednica.

U ime permanentnoga odbora predlaže njegov pročelnik A. Goldberg kongresu ovu rezoluciju:

»Kongres prima do znanja izvještaj Egzekutive. Kongres izrazuje svoje priznanje za vođenje političkih agenada i bilježi sa zadovoljstvom veliki napredak, što ga je pokret postigao otvorenjem hebrejskog univerziteta.«

Iza toga čitaju pojedine stranke svoje deklaracije.

Dr. Barth u ime Mizrahija izjavljuje, da Eg-

zekutiva nije ostvarila zaključke kongresa glede poboljšanja vjerskih odnošaja u Palestini, pa stoga ne može Mizrahi da primi do znanja izvještaj, i ustegnuti će se od glasovanja za apsolutorij.

Dr. A. Katznelson izjavljuje u ime Hitahduta, da je Hitahdut protiv toga, da se uopće glasuje o apsolutoriju, jer zato nema opravdanja u prilikama cijon. kongresa, koji svaki puta izabere novo vodstvo. I ako su sporazumi sa osnovnim linijama političkoga rada vodstva, ipak ne mogu da prešute i neuspjehe u političkom radu, te nedovoljnu inicijativu. Hitahdut stoga ne će učestvovati u glasovanju o apsolutoriju.

Berl Locker u ime Poale Cijona i Ceire Cijona izjavljuje, da u priznanju napornog i požrtvovnog rada predsjednika cijon. organizacije, frakcija nije sporazumna sa političkom linijom Egzekutive. Naročito smatra svojom dužnošću, da upozorava na odlučna pitanja u palestinskoj administraciji kao i na okolnost, da Egzekutiva nije odlučnu borbu vodila protiv svih tih pojava. Frakcija drži, da u Egzekutivi sjede ljudi, koji su radili protiv autonomije radničkih institucija u Palestini. Stoga ne će frakcija da učestvuje kod glasovanja za apsolutorij. Konačno žali, što je dr. Ruppin, koji je toliko godina uspješno vodio kolonizatorni rad cijon. organizacije, dao svoju demisiju.

Dr. J. Waldmann u ime radikalnih cionista izjavljuje, da politiku Egzekutive, vanjsku kao i nutarnje-židovsku karakteriše slabost u zastupanju cijon. principa, koja je vodila do oslabljenja organizacije. Nastojanja Egzekutive, da u Jewish Agency dovede necionističke elemente, nije uspjelo, ali je ta politika slabila cijon. svijest i doprinijela do omalovaženja naše organizacije. Vanjska politika pokazuje tendence slabosti i rezignacije. Nijedan politički postulat XIII. kongresa nije ispunjen. Administracija u Palestini u protimbi je s duhom mandata. Egzekutiva nije pokazala aktivitet i odlučnost u obrani naših prava. Stoga glasovat će frakcija protiv prijedloga permanentnoga odbora.

Vladimir Jabotinsky u ime cionista revizionista izjavljuje, da je politički pasivitet Egzekutive oslabio naše političke pozicije u Palestini, Engleskoj i pred Ligom Naroda; nadalje da Egzekutiva nije kongresu predložila program za riješenje velike bujice Alije; da se Egzekutiva nije dovoljno pobrinula za sigurnost Jišuva; da taktika Egzekutive u pitanju Jewish Agencya ugrožava suverenitet cijon. kongresa i organizacije. Glasovat će protiv apsolutorija.

Kod glasovanja prihvaćen je prijedlog permanentnoga odbora sa 136 protiv 17 glasova. (Centrum i galerija priredjuju dru. Weizmannu burne ovacije).

Dr. Weizmann daje ovu izjavu: »Visoki kongrese! U ovom ozbiljnom času htio bih Vam nešto reći: Promatrao sam glasovanje i znadem ga ocijeniti. Zahvalan sam onima, koji su otvoreno glasovali protiv nas. Egzekutiva, a naročito što se mene tiče, pridržaje si, da sutra izjavi, da li će biti u stanju, da preuzme vodstvo agenada, namicanje budžeta, koji graniči na jedan milijun.

XIV. sjednica.

Nakon referata Lichteima o zaključcima bankovne komisije, koji ćemo donijeti u narednom broju, daje dr. Weizmann ovu izjavu:

»Visoki kongres! Imam da Vam dadem izjavu, što smo je stvorili nakon višesatnog vijećanja, pa Vas molim, da je saslušate: Obzirom na jučerašnje glasovanje i deklaracije, koje su uslijedile prije glasovanja izjavljuju potpisani članovi Egzekutive, da pod tim okolnostima nijesu u stanju, da učestvuju u novom vodstvu. Potpisano: Weizmann, Sokolov, Cowen, Lipsky, Ruppin, Van Vriesland, Feiweil, Halpern, Najdić, Spriazak.«

XV. sjednica.

Lichtheim nastavlja svoj referat u ime bankovne komisije i predlaže daljnje rezolucije, a iza toga drži Nahum Sokolov referat o odgoji, na koji se nadovezala odlučna debata, te ćemo referat kao i debatu donijeti u narednom broju.

XVI. sjednica.

Nastavlja se kulturna debata, a zatim javlja predsjednik permanentnoga odbora, A. Goldberg, da je permanentni odbor nakon duljih vijećanja i saslušanja zastupnika svih zemaljskih or-

ganizacija, federacija i frakcija u pretežitom svojoj većini došao do uvjerenja, da je bezuvjetno u interesu cionizma, da i nadalje profesor Weizmann i Nahum Sokolov ostanu na čelu političke organizacije. Permanentni odbor stoga predlaže kongresu na prihvat ovu rezoluciju:

1. Obzirom na izjavu, koju je predsjednik organizacije dao u ime Egzekutive, ustanovio je permanentni odbor nakon saslušanja zastupnika sviju grupa kongresa sa pretežitom većinom da deklaracije i glasovanje za apsolutorij od 26. augusta ne mogu dati povoda Egzekutivi za odstup.

2. Permanentni je odbor u pretežitom većini ustanovio, da je u interesu cionizma, da gospoda profesor dr. Hajim Weizmann i Nahum Sokolov i nadalje zadrže političko vodstvo organizacije, pa ih pozivlje, da i dalje ostanu na čelu pokreta.

Za rezoluciju glasovalo je 217 delegata protiv nje 15, dok se 18 delegata usteglo od glasovanja. Kongres priredio je gospodi dru. Weizmannu i Sokolovu burne ovacije.

Nakon što su prihvaćene rezolucije o Jewish Agency, raspravljalo se u 17. sjednici (nedjelja dne 30. augusta) o predlozima organizacione komisije, zatim o predlozima kolonizacione komisije te komisije za Alije, a zatim se predsjednik

dr. Weizmann oprašta od kongresa ovim govorom:

Oprostite, što sam bio slobodan, da prekinem tok vijećanja. Jaki me razlozi primoravaju, da još danas otputujem. Za nekoliko ću časaka ostaviti kongres. Svijestan sam sebi, da su ostala neriješena neka pitanja, ali sam čvrsto uvjeren, da će sastav Egzekutive i sva sporna pitanja naći najbolje riješenje. Uvjeren sam, da će prezidij kongresa sve uraditi, da ta pitanja, koja kao što se nadam, nemaju više tu oštrinu, što su je imala prije tri dana, budu na dostojan način riješena. Gospodin Sokolov bio je tako ljubazan, pa je u tom pitanju umjesto mene radio ono, što bih i ja sam inače uradio.

Ako se sad opraštam od kongresa, biva to u želji, da dodje do skoroga i dobrog, te dostojnoga završetka. Nadam se, da će uspjeti danas završiti kongres, a ne ću sada da trošim Vaše vrijeme time, da držim zaključnu riječ. Hoću samo jedno da kažem. Kongres je jučer stvorio sudbonosan zaključak glede Jewish Agency. Izneseno je mnogo dopunaka, koje će se, kao što sam već jučer izjavio, imati uvažiti u konstituciji Agencya. Držim, ako ćemo drugima doći u susret s osjećajem povjerenja i zajedničkog rada, tad ne će mnoge stvari možda za godinu dana biti tako teške, kao što su Vam se to jučer činile. Jedno smo već postigli. Ispunili smo nešto, što nam je u mandatu naloženo kao dužnost. Početak je pravljjen i s našega gledišta sve učinjeno, što se dalo na tom putu učiniti. Svaki put, kojim polazimo, krije u sebi opasnosti i poteškoće. a ja držim, da smo upravo uvjereni u cionističku snagu, pokročili tim putem. To je sve što bih imao reći. Još bih htio na ovom mjestu da izrazim svoju zahvalu gospodinu Rothenbergu, koji će igrati ulogu u pitanju sastava Councila. Držim, da će on i njegovi prijatelji ovu stvar nastaviti sa dostojanstvom i snagom sve dotle, dok meni ne će biti moguće, da opet dodjem u Ameriku. U želji za dobrim završetkom kongresa zahvaljujem Vam podjednako i u ime gospodina Sokolova za povjerenje, koje ste nam jučer izrazili. Dali ste time mogućnosti, da u teškom periodu, u koji smo stupili, radimo s većom

odvažnošću. Kad ćemo se naći na narednom kongresu, tad će, nadam se, naš rad sigurno biti za velik korak napred pokročio, imat ćemo sigurno više zemljišta, naša će se imigracija povećati, a nutarnje poteškoće bit će možda manje. Iako si možda oni, što stoje izvan naših redova, koji put misle, da naš kongres izgleda kao vrzino kolo, tad neka znadu, da moramo u kratko vrijeme od 12 dana sve raspraviti, što se inače u parlamentu svrši u roku od 6—8 mjeseci mirnoga rada, rada u vlastitoj zemlji, a to je možda najveća poteškoća u rješavanju naših agenada.

Još jednom: želim Vam dostojan i dobar zaključak kongresa. Zahvaljujem Vam za ljubaznost, koju ste meni i mojim drugovima iskazali, i do vidjenja nakon dobrog i plodonosnoga rada.

(Kongres ustaje i priređuje dr. Weizmannu burne ovacije, koje traju za cijelo vrijeme, dok se dr. Weizmann oprašta od članova prezidija i Egzekutive.)

U nastavku sjednice primljene su rezolucije političkoga odbora, te kulturnog odbora i budžetske komisije, koje ćemo u narednom broju donijeti, a zatim predsjednik Akcionog odbora dr. Chajes stavlja slijedeći prijedlog:

Po nalogu permanentnog odbora imam da javljam: Kongres je svojom odlukom od 29. augusta ponovno povjerio vodstvo organizacije gg. predsjednicima dru. Weizmannu i Sokolovu. Gg. Weizmann i Sokolov izjavili su se pripravnim preuzeti vodstvo. Kongres pozivlje gg. predsjednike, da pripreve izbor nove Egzekutive i opunomoćuje Akcioni Odbor, da u roku od 3½ mjeseca sazivlje sjednicu, u kojoj će se obaviti izbor. Dosađajna Egzekutiva i gospodarsko vijeće pozivlje se, da do toga roka dalje vode poslove.

Ben Gurion izjavlje se protiv predloga parlamentarnog odbora i predlaže, da se kongres ne svrši do onda, dok se ne izabere nova Egzekutiva.

Predlog permanentnog odbora primljen je sa 142 protiv 25 glasova. Pošto taj predlog znači promjenu statuta, to se prema poslovniku mora prihvatiti u drugome čitanju. Predlog je i u drugom glasanju prihvaćen, nakon čega Van Vriesland daje ovu izjavu:

Čast mi je u ime gg. dra. Weizmanna i Sokolova kao zastupnika nove Egzekutive da dadem ovu izjavu:

Egzekutiva prima po kongresu prihvaćeni budžet kao i rezolucije doznajna, te sebi pridržaje izvodjenje toga budžeta u tolikom opsegu, u kojem će se kretati prihodi Keren Hajesoda. Egzekutiva pozivlje sve članove kongresa, da naprežu sve sile, da namaknu sredstva za budžet.

Iza toga izabran je Akcioni Odbor, zatim Kongresni Sud, Kongresni odvjetnik, pa je time iscrpljen dnevni red kongresa.

Završni govor.

Predsjedatelj dr. Motzkin: Završili smo poslovni dio naših sjednica. Imao sam prilike da predsjedavam najbitnijim dijelovima kongresa. Proživili smo mnogi teški čas. Molio bih Vas, da zaboravite one nesporazumke, koji su kadikad bili između Vas i prezidija. Jedno mi sigurno ne ćete spočitnuti, da nisam imao dobru volju. Imali smo vanredno veliku gale-

riju, koja je gdjekad vrlo živo učestvovala u našim sjednicama. Nismo protiv nje upotrijebili oštrije mjere, jer smo vanredno jako osjećali vezu između delegata i gostiju. Naši redatelji bili su vanredni cionisti; oni su doduše koji put odobrali ili pravili povike, ali to je došlo iz njihova srca. Cionističko oduševljenje naših gostiju i omladine omogućili su nam, da zaboravimo, da nije uvijek sve bilo u redu. Izrazujem Vam srdačno svoju hvalu, da ste se često pokorili mojim naredbama. Iako je možda kadikad bilo časova, kao na svakom kongresu, gdje smo mislili, to je rdjav kongres, sad osjećamo, kad se sjećamo svih tih dojmova, kakav je velik i snažan instrument taj kongres. Čim se više udaljujemo od pojedinih dijelova doživljaja, tim veći biva dojam, tim jače i važnije biva sjećanje na veliki kongres u Beču. (Kongres burno povladjuje omiljelom predsjedniku.)

Prezidij preuzimlje Sokolov.

Dr. Barth izrazuje zahvalu prezidiju, a u prvom redu našem gotovo već tradicionalnom predsjedniku Motzkinu.

Leo Jaffe (Palestina) predlaže, da se proklamira sabiranje od 1 milijun funti za Keren Hajesod u ovoj godini. Keren Hajesod mora da postane centar žid. života i židovskih interesa

Sokolov burno pozdravljen ustaje, da održi

ZAKLJUČNI GOVOR.

Prije svega javlja, da je Egzekutiva zaključila, da povodom osamdesetog rođendana baruna Edmunda Rothschilda na hebrejskom sveučilištu u Jerusolimu osnuje

poljoprivredni fakultet,

koji će nositi ime baruna Rothschilda.

Ne smijemo otići s ovoga kongresa, dok ne učinimo velik zavjet. Nemamo mira, dok nisu

prenešene kosti Teodora Herzla iz Beča u Erec Jisrael.

Došlo je doba, kad ćemo moći pomisliti na ostvarenje ove naše želje. Herzl je prema pričanju svojih prijatelja stojeći na Karmelu za svoga boravka u Palestini i gledajući na more rekao, da bi rado ovdje bio pokopan. Egzekutiva stoga meli kongres, da je opunomoći, kako bi poduzela nužne korake i imenovala u tu svrhu posebnu komisiju. Kongres mora taj zaključak donijeti, jer nam je svima to osjećaj pieteta, a ujedno i jedno ispunjenje.

Prijatelj Motzkin rekao je nekoliko lijepih idealističkih riječi ovom kongresu. Ako sam u mom govoru kod otvorenja kongresa nazvao ovaj kongres kongresom Alije, tad ne ću da povučem svoju riječ. Tek kad ćemo svladati sve poteškoće, znat ćemo kasnije, što nam je taj kongres bio. Sigurno nije bio ugodan kongres, ali je bio koristan kongres, na kojemu je mnogo uradjeno. Rad je po mome mišljenju manje zapažen no poteškoće. Proširenjem djelokruga i ovlasti Akcionoga Odbora učinili smo sigurno nešto dobrog, a daljnji je napredak uklanjanje godišnje konferencije.

Oni, koji stoje izvana, pa bi eventualno iz poteškoća kongresa htjeli stvoriti zaključak, da je cionizam oslabio, prevarit će se. Naša linija stoji čvrsto. Ako se ovdje vode debate pune strasti, tad se samo ispoljuju energije. I ja hoću

da govorim o Keren Hajesodu. Hoću samo da potvrdim i ojačam jednu riječ, riječ o milijun funti. Htio bih da vidim Keren Hajesod kao milijunara i držim, da u tom pogledu ne postoje ni ljevica ni desnica, ni centrum, već će svi bez razlike saradivati. Završetak kongresa nešto je neobičan, ali to je bila jedina forma, da kongres dostojno završimo. Sutra ćemo u novome Akcijonom Odboru započeti djelo, i za nekoliko mjeseci sigurno ćemo s tim novo-stvorenim organom naći pravu formu za našu reprezentancu.

A sad mi još dozvolite, da na tom mjestu izrazujem zahvalu kongresa, austrijskoj vladi i predsjedniku policije Schoberu, kome smo pravili male neprilike. Držim, da je pored svega toga dobri narod Beča i njegovo pučanstvo, radništvo i gradjanstvo, razumjelo, i da će sve više razumjeti, što znači cionizam i u koju smo se svrhu ovdje sastali. Izrazujem svoju hvalu i predsjedništvu žid. općine za lijepi doček i tople riječi njezina predsjednika prof. dra. Picka. Cionistički zemaljski odbor za Austriju, gradski zastupnik dr. Plachte i kongresni ured pod upravom dra. Gelbera vanredno su radili. Nadalje Vas sjećam na rad kongresnoga suda, koji je izvršio težak posao. A konačno hoću da kažem i glede redatelja, da ih u tolikom broju i tako dobro organizirane još nismo imali. Zahvaljujem našim redateljima u ime kongresa. Novinstvo bilo je vrlo dobro zastupano na ovom kongresu, pa je možda pikantni detail, da su neke novine, koje su za života Herzlova nas prešutjeli, sad donijele velike i dobre članke o nama. Bečko novinstvo pokazalo je velik interes i veliko razumijevanje za našu stvar. I židovsko novinstvo bilo je veoma brojno zastupano, kao nikada do sada, a naše novine imaju samo jednu temu: Cionistički kongres.

Poštovani kongres, držim, da imade-mo puno razloga, da budemo zadovoljni s ovim kongresom. Razići ćemo se s velikim oduševljenjem s rezolucijama, koje smo stvorili, sa glavnim zaključkom, da više radimo u cionizmu i Erec Jisraelu, no što smo do sada radili.

Zaključujem XIV. cionistički kongres. Kongres ustaje i pjeva Hatikvu.

Završetak sjednice u ponedjeljak u 6 sati ujutru.

Rezolucije VI. Vijeća S. Ž. O. U. od 10. do 13. augusta u Osijeku.

U prošlom broju donijeli smo kratak izvještaj o Vijeću S. Ž. O. U., a danas donosimo prvi dio rezolucija, koje su tamo primljene.

SMJER RADA.

Savezno Vijeće spoznaje, da je dosadašnji rad S. Ž. O. U. u šest godina njegova života unatoč nastojanjima i naporima u svim pravcima i unatoč zamjernim rezultatima u organizacionom pogledu ostao uglavnom jalov.

U spoznaji, da su glavni nosilac Saveza one stanice, kojih je rad vođen odgojnim ciljem Palestine, daje S. V. vodstvu svako pravo, da iorsira u Savezu izgradnju takovih novih stanica i da ih naročito poveže u Ahdut Hacoim.

POLITIKA.

Savezno Vijeće naglašava, da je cilj omladine djelovanje za hebrejsku radnu Palestinu. Pravo je svakoga člana, da se opredijeli za kojegod cionističku stranku, a Savez kao takav ne će biti organiziran kao takav ni u kojoj partiji.

SARAJEVSKI SPOR.

Sav. Vijeće osuđuje uzroke i metode spora, nastalog između grupa oko »Jevrejskoga Života« i »Židovske Narodne Svijesti« u Sarajevu odbija pokušaj, da bilo koja od tih stranaka utječe na omladinu, koja ima da kreće svojim samostalnim putem.

Sav. Vijeće naročito opominje omladinu, da se čuvajući svoje jedinstvo nikako ne angažira ni za jednu od tih stranaka.

VODSTVO S. Ž. O. U.

I. U spoznaji, da dosadašnja institucija Radnoga Odbora, u kojemu se sastadoše tehničke funkcije s potrebom duševnoga vođenja omladine, nije mogla da potpuno riješi svoj zadatak,

u spoznaji, da novi razvitak S. Ž. O. U. traži diobu tehničkog aparata, koji će savjesno i odgovorno vršiti sav organizacioni, propagandni i posredovni posao od Saveznoga vodstva, koje će odredjivati smjer savezne odgoje, utjecati na savezni život i dirigitirati snagu omladine u različitim akcijama;

odlučuje S. V., da se dosadašnji R. O. ima da razdijeli u Hanhagu (Vodstvo) i u Misrad (Ured).

II. Kod toga vrijede ove odredbe:

1. a) Hanhaga je jedino vodstvo i zastupstvo Saveza, te joj se imadu svi članovi pokoravati. Hanhaga imade najmanje tri lica.

b) Prvu Hanhagu bira Sav. Vijeće 13. augusta 1925. u Osijeku. Hanhaga se obnavlja kooptacijom. Na svakom S. V. imade Hanhaga staviti pitanje povjerenja; ako joj kvalificirana većina izglasa nepovjerenje, bira se nova Hanhaga. Isto se tako, ako Hanhaga padne na jednoga čovjeka, ima bez obzira na pitanje povjerenja u roku od 2 mjeseca sazvati S. V., koje bira novu Hanhagu.

2. Misradu je broj članova neograničen. Sve ih imenuje Hanhaga, pa su oni samo njoj odgovorni.

3. Dioba dosadašnjih funkcija R. O. i vršenje novih dužnosti prepušta se sudu Hanhage.

III. Ovaj je provizorni statut o vodstvu S. Ž. O. U. primljen kvalificiranom većinom. Njime se stavlja izvan kreposti odredbe saveznoga statuta o sav. vodstvu. Daje se dužnost Hanhagi, da predloži nastajnom S. V. točan statut i poslovnik S. Ž. O. U.

JUGOSLAVENSKI OKRUG »MAKKABI« WELT-VERBANDA.

Sav. Vijeće apelira na Žid. Sport. i Gimn. Društvo »Makabi« u Zagrebu, neka u saradnji s ostalim športskim društvima i sekcijama i u dogovoru s Hanhagom S. Ž. O. U. organizira jugoslavenski okrug »Makkabi« Weltverbanda. S. Ž. O. U. će pomagati ostvarenje i rad toga okruga.

Sav. Vijeće nalaže športskim društvima i sekcijama, da pošalju na konferenciju, sazvanu u toj stvari od zagrebačkoga »Makabija«, saglasno sa Hanhagom S. Ž. O. U. barem po dva delegata.

BRIT HANOAR.

Sav. Vijeće izjavljuje, da S. Ž. O. U. zasad ne stupu u Brit Hanoar, ali dopušta pojedinim djelovima Saveza, da se organiziraju u Brit Hanoar.

HEBRAIZACIJA.

Sav. Vijeće energično apelira na Savez Vjeroispovjednih Općina, da stipendijama omogući žid. mladićima i djevojkama, da se pripreve za hebrejske učitelje, učiteljice i odgojiteljice djece, te da se svojim uticajem zauzme kod svih većih općina, neka uvedu učenje hebrejskoga jezika u školi i izvan nje i neka stvaraju hebrejske dječje vrtove. Sav. Vijeće žali, što svi dosadašnji apeli u toj stvari nijesu pomogli i što obećanja Saveza Vjeroispovjednih Općina dosad nijesu izvršena. Sav. Vijeće daje u dužnost Hanhagi, neka poradi oko izvršenja ove rezolucije svim silama i svim mogućim sredstvima.

Sav. Vijeće s veseljem prima na znanje, da je izašlo Marthefovo srpsko-hrvatsko izdanje Rathovoga udžbenika hebrejskoga jezika, pa preporuča svim članovima, da propagiraju tu knjigu.

»GIDEON«.

Budući da dosadašnji razvitak »Gideona« ne zadovoljava, i ako Sav. Vijeće sa zahvalnošću priznaje dobru volju i nastojanje R. O. i od njega izabranoga uredništva i budući da Sav. Vijeće naglašava potrebu privlačenja širih krugova i nečlanova S. Ž. O. U. odgovornoj saradnji u »Gideonu«,

odlučuje Sav. Vijeće:

1. da »Gideon« iz'azi u dosadašnjemu smjeru svaka dva mjeseca;

2. da se uredništvu »Gideona«, izabranom od

Hanhage, povjeri sastav Ko'la saradnika »Gideona«, a u njemu neka bude 20—30 lica, koja mogu garantirati povoljan razvitak »Gideona« u duhu omladinskih potreba i zahtjeva;

3. da Ko'lo saradnika izradi do konca VI. godišta smjernice rada i da bilo usmenim, bilo pismenim kontaktom utječe na uređivanje »Gideona«.

Sav. Vijeće podjednako naglašava, da time ne prestatje briga S. Ž. O. U. kao vlasnika i izdavača »Gideona«, pa nalaže Hanhagi: 1. da osigura novčana sredstva i 2. da nadzirući čitavo poslovanje uredništva i administracije »Gideona« zastupa interese S. Ž. O. U.

Sav. Vijeće daje Hanhagi pravo, da na koncu VI. godišta prestaje izdavati »Gideon«, ako se finansijske i sadržajne zapreke pokažu prevelike. Sav. Vijeće upravlja ozbiljan apel na čitavu žid. javnost, a napose na Savez Cionista u Kraljevini SHS, neka s većim interesom pomaže »Gideon« kao jedinu žid. reviju na srpsko-hrvatskom jeziku.

SAVEZNI VJESNIK.

Sav. Vijeće konstatira, da je Vjesnik izvršio svoju zadaću vežući R. O. s omladinom, ali da omladina nije pokazala dovoljan interes saradnjom u svom Vjesniku. Sav. Vijeće poziva sve članove Saveza, a napose vodje pojedinih udruženja, neka omogući Hanhagi izdavanje Vjesnika prema dosadašnjem načinu pisanjem o svim aktuelnim pitanjima omladinskoga života.

REZOLUCIJA O RADU DRUŠTAVA.

I. Dosadašnji rad društava nije zadovoljio jedno zbog toga, što nije nigdje bilo odgojnoga cilja, koji bi se imao dostići društvenim radom, a drugo stoga, što prečesto nije bilo dobre metode, dobrih vođa i prave volje u članova.

II. U spoznaji, da odgojni cilj našega Saveza može biti samo cionistički i da je prema tome svrha društvenoga rada odgojiti ljude, koji će ili sami otići u Palestinu ili će, ako ostanu ovdje, odgajati djecu za Palestinu — smatramo bezuvjetnom potrebom, da se ukloni prvi i glavni uzrok dosadašnjega neuspjeha time, što će taj odgojni cilj zaista odrediti smjer čitavomu društvenomu radu.

III. Posljedica te potrebe jest:

1. da u svim društvima mora nastati »cionistička atmosfera«, probudjena društvenim vođama, koji bezuvjetno mora da budu pravi nosioci omladinskoga cionizma;

2. da je glavni zadatak ove radne godine stvoriti povezanost omladine s Palestinom a) kurzevima iz palestinografije, za koje ima Hanhaga da izradi nacrt i da pribavi sav potrebni materijal; b) marljivim čitanjem vijesti iz Palestine i debatanjem o svim aktuelnim pitanjima; c) upoznavanjem palestinskoga života iz literarnih prikaza, pjesmama itd.; d) uvodjenjem palestinskih vrednota, napose pjesme i plesa u život omladine;

3. da se ta povezanost ima što prije pokazati u stručnoj pripravi pojedinih sposobnih članova za Palestinu;

4. da omladina nasloji iz poznavanja palestinske zbilje i lične povezanosti s Palestinom povući konzekvencije i u svom cionističkom radu, i to a) učestvujući živo u radu za one palestinske institucije, koje su najbliže omladinskomu cionizmu; i b) opredjeljujući se za one cionističke struje, koje mogu da zagarantiraju ostvarenje omladinskoga cionizma t. j. stvaranje hebrejske radne Palestine;

5. sav društveni rad, pa i sticanje židovskih vrednota, hebraizacija, sport itd. ima da se podrede ovom osnovnomu cilju.

IV. U spoznaji, da je borba između krilatica »rad s masom ili u grupama« od najveće česti iluzorna i štetna, treba da se svagdje nastoji izmiriti ove protivnosti.

Potrebno je napose, da se nigdje, gdje god to nije apsolutno potrebno, ne odijeli malen krug od ostale omladine, pa da je prepusti sudbini. Ako se gdje pokaže, da se od čitave omladine može sastaviti samo malena grupa, onda ona dabogme mora da radi za se, ali počesto ima da priredjuje priredbe za čitavu omladinu, a nikako ne smije ni za čas zanemariti rad s djecom i s mladeži, pa ma taj rad smetao brzi razvitak grupe.

U drugu ruku ima da se u svim društvima stvaraju grupe, razdijeljene po dobi i interesu članova; to stvaranje ne smije da bude nametnuto odgozgo, nego moraju pojedini vodje da sastave grupe. U rad grupa lijepo upućuje knjiga Ahdut

Hacofim, a Hanhaga Saveza neka ponovno pošalje shodne i konkretne upute svima društvima.

V. Za uspjeh rada bitan je uvjet, da se svi vodje osjete odgovorni i pomognuti cjelinom vodja. Stoga ima Hanhaga da posveti mnogo brige ostvarenju posve ličnoga kontakta između svih vodja; neka se izda posebna periodički šapirografirani list, u kojemu će se tretirati sva pitanja vođenja; osim toga neka se vodje revno dopisuju među sobom i s Hanhagom. Izdavanje toga lista i svu brigu oko njega neka Hanhaga povjeri kojemu snažnome društvu, gdje ima dovoljno vodja i iskustva, da dadu listu svježine i života.

VI. Budući da je sav društveni rad odgojni, ima da se i sve aktuelne akcije uvrstaju u odgojni program. Vodjama se mora dati prilike, da steknu i neke teoretske osnove za odgoju, pa se pozivlje Hanhaga, neka bilo samo bilo u saradnji s nežidovskim organizacijama poradi oko što skorijega izdanja dobrih teoretskih i praktičkih vodiča za pedagogiju, psihologiju, etiku i sociologiju, ne bude li joj to moguće, neka naskoro izda šapirografom barem kratke upute u te nauke.

VII. O uređenju omladinskoga doma, ispravnom provodjenju tjelesne odgoje, uvodjenju vještara i uopće manuelnoga rada u život omladine, kao i o stvarnom izvođenju teza I. do IV. ima da odluči Hanhaga.

(Nastavit će se).

Iz Jugoslavije

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Za dva će tjedna slaviti židovstvo Roš hašanu i po starome običaju čestitati će svaki svojim rođacima i prijateljima. Sklonimo stoga svakoga Židova, da vršeći tradiciju učini i plemenito djelo, darovavši za Keren Kajemet Lejسرائيل

otkupom za čestitanje.

Uvjereni smo, da će se svaki Židov, kojemu ćemo pristupiti, rado odazvati pozivu i darovati za Keren Kajemet. Samo do nas, da saradnika i prijatelja Keren Kajemeta stoji, da ova akcija donosi vanredan uspjeh za Narodni Fond.

Uprava Kerena objelodanit će imena darovatelja i moli, da joj se popisi darovatelja pripošalju tako, da do 15. septembra stignu u Zagreb, pa da ih pravovremeno možemo objelodaniti.

Upravljamo ovaj apel na sve naše sumišljenike s molbom, da podupiru rad naših povjerenika, jer je to posljednja akcija u godini 5685. Treba stoga da upremo sve sile, da popravimo slabi uspjeh. Još možemo energičnim radom u zadnjem času da poboljšamo rezultat i da se približimo propisanome kontingentu, ako ga već ne možemo namaknuti.

Do 25. septembra treba priposlati upravi sve iznose sabrane za KKL, da ih uzmognemo uvrstiti u godišnju statistiku, koju ćemo koncem septembra objelodaniti.

Uprava Keren Kajemet Lejسرائيل.

PRVI KEMP AHDUTI.

Ahdut je hacofim održala početkom augusta na Bledu svoj pri kemp. Neizrecivi je to događaj ne samo u krugu ahduti, nego i u našem omladinskome pokretu. Jedinostena je to svečanost, koja je krunila jednogodišnji uspješni rad ahduti. Ahdut hacofim, koja se rodila na novosadskome omladinskom sletu iz nezadovoljstva s mlitavim životom i jalovim radom u Savezu, — može danas da mirno kaže, da je izvršila u toj godini dana veliki cionistički rad. Stvorile su se u mnogim mjestima jake cionističke stanice iz kojih treba da prostruji čitavim tijelom židovstva naše Kraljevine jak val u smislu obnove židovstva na te-

melju jevrejske radne Palestine. U godini dana pokročila je u ahduti hebraizacija zamjerno naprijed, razmjerno su veliki broj otišli na hahšaru, pripremu za zemlju, a mnogi se spremaju na jesen. I tako dalje. Mnogo se je naučilo i učinilo i taj je divni rad trebao i divnu nagradu, a to je bio kemp. Sedamdeset je mladih ljudi živjelo četrnaest dana u prirodi. Gradska su djeca pohrlila u zeleni mir prirode. Živjeli su zajedno, i osjetili su kako im iz srca u sree struji jak osjećaj, jaka povezanost, cofesko razumijevanje. Tu se tek, kad se život zajedno gradi, vidjelo, kako su svi spremni i odlučni, da gradom treba prekinuti. I da treba Novo započeti.

Kemp je imao mnogo zadaća. U prvome je redu trebalo da se cofim slobodni, i čisti od grada sastanu i da duže vrijeme zajedno žive. Trebalo je da se u zajednici života međusobno upoznaju i da im punoća života obogati duše. Na tom su se kempu mogli koncentrirati na ozbiljne razgovore o sebi, omladini, cionizmu i Palestini. No kemp je značio i odgoju. Trebalo je mnogo raditi i različito raditi. Od postavljanja šatora, gradjenja smetišta i latrina, nabavljanja hrane i kuhanja, kašeruti, stražarenja noću, čišćenja logorišta, do razgovora, šetnja i izleta — ima tu mnogo odgoje za omladinu, za gradsku djecu!

Taj je kemp uvelike izvanredan i jedinstven događaj za cofim, koji su bili na Bledu. Bilo je to dva tjedna života, kakovoga mi još ne poznajemo. Od šaharita do zova straže na noć ima nebrojeno događaja o kojima bi trebalo mnogo reći, jer su bili tako silni i intenzivni, da su mogli pretopiti duše: Onaj prvi šabat. Prva logorska vatra oko koje su se uhvatili rame uz rame cofim i zaplesali havu, silnu, jaku i divljačku. Jutarnja gimnastika. Mnogo, mnogo. Sitno i znatno. Veliko.

Cofim su se već povratili kući, već se osjeća veliki duh, što se rodio u šatorima u zelenoj kotlini. Novim, živim energijama odlučno stupaju izvršenju svojih zadaća. Obećali su si da do konca ove radne godine ne smije da bude među njima čovjeka, koji ne će bar da razumije jevrejski, ako već ne bude mogao govoriti. Svi mora da upoznaju teoretski Palestinu i njene probleme. Rad se mora intenzivirati. I naša je iskrena želja, da ahdut bude dosljedna sama sebi i da do kraja izvrši svoju tešku i visoku zadaću.

IZ ŽIDOVSKOG POTPORNOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Potrebno je, da donosimo nekoliko podataka o djelovanju i svrsi ove po židovsko studentstvo toli važne institucije, jer primjećujemo, da židovska javnost ne podupire ovu instituciju u onoj mjeri, kako bi joj pripadalo. Žid. Akad. Potporno Društvo započelo je svoje djelovanje pred 20 godina. Bilo je onda tek 21 začlanjenih studenata. Od onda pa do danas dogodile su se unutar društva važnije promjene, koje ćemo ovdje spomenuti.

U prvo vrijeme bilo je djelovanje društva ograničeno tek na podjeljivanje beskamatnih zajmova i potpora siromašnim židovskim studentima. Sredstva za ove akcije sticalo je društvo sakupljanjem novčanih prinosa od židovskih građana. Medjutim se broj članova tijekom godina povećao, tako da je društvo godine 1919. imalo 150 članova. Uslijed toga bila je uprava ponukana, da osnuje, kao instituciju društva, Žid. Djačku Menzu, koja je započela svojim blagotvornim radom godine 1920. Time je rad društva bio veoma proširen, a i novčana sredstva sabi-

rana na spomenuti način, nijesu dostajala, da podmiru potrebe društva. Da si društvo osigura godišnje barem donekle stalnu svotu novaca, uveo se sistem članova podupiratelja, utemeljitelja i subvencija bogoštovnih općina. Ako se sada uzme u obzir, da društvo podjeljuje potpore od sredstava, što ih dobiva raznim sabirnim akcijama, te od članova podupiratelja, utemeljitelja i subvencija, to će svakomu biti jasno, da se ova institucija mora izdašno potpomagati, jer samo o židovskom građanstvu ovisi, da li će jedan veliki broj židovskih studenata moći nastaviti studij ili ne.

Židovska Djačka Menza je institucija, u kojoj se prehranjuje danas 250 većinom siromašnih studenata. Kod tolikog broja, od kojih veliki dio dobiva besplatnu hranu, a ostali uz jednu četvrtinu i polovinu režijske cijene, izdaje društvo mjesečno Din. 40.000 potpora u hranarini. Osim ovih podjeljuje društvo i potpore u novcu u svrhu podmirjenja ispitnih pristojbi i nabave lijekova. Hrana u menzi je strogo ritualna, te je radi toga dobava živežnih namirnica skopčana većim novčanim izdacima. Do danas stajao je ručak i večera Din. 12.50, ali ako ove školske godine ne bude sabirna akcija donijela dovoljno materijalne pomoći, bit ćemo primorani povisiti režijsku cijenu i ukinuti veliki broj potpora.

Dobava sredstava za uzdržavanje društva i menze. Kako prije spomenusmo, bio je za društvo prošlih školskih godina jedini materijalni oslon sabirna akcija. Ali pošto se primjetilo, da je ovo stalno obilaženje židovskih građana tegotan i neugodan posao, nastojalo se tomu doskočiti uvedbom sistema članova podupiratelja, utemeljitelja i subvencija bogoštovnih općina.

a) Članom utemeljiteljem postaje onaj, koji uplati jedan put za uvijek svotu od Din. 5000.

b) Član podupiratelj postaje onaj, koji se obaveže, da će društvu stalno i to godišnje davati izvjestan iznos. Iznosi su normirani po društvenim pravilima i to Din. 100, 200, 300 itd.

c) Subvencije su stalni godišnji doprinosi društvu sa strane židovskih bogoštovnih općina i inih korporacija predviđene u budžetu tih korporacija.

Ističemo, da nas Židovska Bogoštovna Općina u Zagrebu subvencionira sa Din. 24.000, a Novi Sad sa Din. 10.000 godišnje. Osim toga nas subvencionira još 25 općina sa iznosima od 500 do 5000 dinara. Kod židovskih građana grada Zagreba naišli smo na osobito razumijevanje, te u samom Zagrebu imademo oko 400 članova podupiratelja.

Osnutkom Saveza Jevrejskih Visokoškolaca stupilo je Žid. Akad. Potp. Društvo unutar tog Saveza u kolaboraciju sa Potpurnim Društvom Jevrejskih Akademikara u Beču, te se sada sabrane svote procentualno podijele među oba društva.

U najnovije doba bavi se taj Savez idejom osnutka jednog Židovskog Studentskog Doma. U toj stvari učinjeni su već najvažniji koraci, te će se u najskorije vrijeme sazvati anketa privrednika, gdje bi se imao uglaviti način podizanja tog Doma.

To bi bile točke, oko kojih se je kretao rad uprave društva kroz zadnje semestre.

Mi apelujemo ovim putem na židovsku javnost, te očekujemo, da će se nas svakom prilikom sjetiti i time ublažiti bijedu siromašnih židovskih studenata.

Odbor Žid. Akad. Potp. Društva.

Hinko Fuchs. U Brodu preminuo je dne 27. augusta o. g. gosp. Hinko Fuchs u dobi od 63 godine te je 28. aug. uz brojno učešće sahranjen. U pokojniku gubi naš sumišljenik g. Rudolf Fuchs svoća oca, pa njemu i porodici izrazujemo naše saučešće. Zihrono livraha.

PROGLAS HANHAGE S. Ž. O. U. ČLANOVIMA.

Na šestom je sletu u Osijeku izvršen odlučan čin, možda najodlučniji od osnivanja Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja. To je čin potvrde omladinskoga vodstva. Hanhaga je nastala iz jasnoga osjećaja, da omladini treba vodstvo, bazirano ne na formalnim izborničkim aktima, nego na povjerenju omladine u vodstvo i vodstva u omladi-

nu, na odgovornosti vodja prema omladini i omladine prema svojim vodjama.

Naša vlast kao Hanhage nije ništa veća od snage svakoga drugoga saveznoga člana ona se temelji samo na povezanosti našoj s omladinom i na dobrovoljnom, prirodnom pokoravanju saveznoj ideji, koju hoćemo da izvedemo i ostvarimo. Upravo zbog toga, jer smo uvjereni, da akt potvrde nije bio tek formalnost, nego da je njime izrečeno faktično stanje, po kojemu smo mi za najvredniji dio Saveza, za saveznu srčiku već otprije bili vodstvo — upravo stoga mi ne želimo formalnih prava.

Drugo mi hoćemo: povjerenje i kritiku. Da s dubokim, bratskim povjerenjem pratite sav naš rad, da budete s nama lično povezani, a da pritom ne zaboravite kritički promatrati naša djela i naš život. Isto tako ćemo i mi, i ako vjerujemo u saveznu ideju i u snagu omladine, da je ostvari, ipak budnim i kritičkim okom posmatrati čitavo djelovanje omladine, da je prema potrebi i korimo. Samo povjerenjem i odgovornošću moći ćemo da pridjemo cilju, koji nam se eto prikazuje u punoj jasnoći.

Taj cilj nije nov. On je stari cilj pravo shvaćenoga omladinskoga cionizma: da se potpuno svežemo s Palestinom jer je bez nje čitava budućnost židovstva uzdržana i nesigurna; da se duševnom i tjelesnom hahšarom spremimo za Palestinu; da ostajući u galuti odgajamo djecu za palestinsku zajednicu.

Novo je u nas samo dvoje. Prvo: da u našim dušama iznova duva vjetar očišćenja pa ruši naslage šestogodišnje frazeologije, koja je prijetila da će nas zauvijek uljuljati u san zadovoljstva; da smo duboko nezadovoljni radom u ovih šest godina Saveza, koje su u glavnom pravcu, u vezanju s Palestinom, ostale jalove; da smo do kraja izgubili vjeru u starije i njihove putove odgajanja; da se u nas radja opet buna mladosti protiv tupe svakidašnjice, pa makar ta svakidašnjica bila cionistička. Drugim riječima: za nas cionizam opet biva ličnim doživljajem, a ne stečenom naukom; stoga mi iz sebe proživljujemo čitavu problematiku židovskoga pitanja, da iz sebe nadjemo sreću palestinocentričkoga cionizma. — Drugo: naše nezadovoljstvo nije tek negativno. Našli smo mu već pozitivan izričaj. Savezna jezgra, kojoj uz Ahdut Hacofim pripadaju još neka mjesta, a ispred svih Karlovac i Ivrija u Novom Sadu i Starom Bečeju, jest realan put k cionističkoj odgoji, koja će radjati haluce za hebrejsku radnu Palestinu. Ta savezna jezgra ima da bude sve jača, da sve veća obuzimlje omladinu pa da prodire sve do periferije savezne zajednice.

Time je odredjen bitni zadatak našega rada. Ima da se jača i unapredi savezna jezgra, a da se čitavom Savezu omoguću prirodan postepeni prijelaz u jezgru. U konkretnom radu, u izgradnji našega života prema unutra i u organizaciji naših akcija prema vani, a napose u savršenju naših glasila kao organa i prema vani i prema unutra, imat će da se pokaže novo nastojanje. Na drugom će mjestu izaći nacrti za sve grane rada; lični će kontakt Hanhage i omladine dati nacrtima života i životne snage.

Ovdje upravljamo samo prvi pozdrav

Vama, haverim i haverot, koji morate s nama koračati ustrajno i živo, da dodjemo na cilj.

Šalom! Hazak veemac!

Šalom Freiberg, Čiča Gross, Joža Milhofer, Joel Rosenberger, Cvi Rothmüller.

VJESNIK SAVEZA ŽID. OML. UDRUŽENJA.

Broj 1.

1. Izvješće o sletu. Budući da zbog velikih dugova tiskari (Gideon, Haaviv i savezne edicije) ne možemo oštatpati novi broj Vjesnika, u kojemu bi izašao izvještaj o sletu i Sav. Vijeću u Osijeku, upozoravamo ovime sve članove Saveza, da je u Židovu izašao najprije stenografski izvještaj o otvorenju sleta sa svečanim slovom gosp. dr. Aleksandra Lichta, onda izvještaj o Sav. Vijeću, dok su rezolucije štampane u ovom broju, a ostatak će izaći u drugome broju »Židova«.

2. Vjesnik. Sve dotle, dok ne udju dugovi iz prošle godine i dok se ne uplati barem dio članarine za ovu godinu, ne će izlaziti Vjesnik S. Ž. O. U. u dosadašnjem obliku. Naprotiv će redovno izlaziti sve vijesti u ovoj rubrici »Židova«, a osim toga ćemo ih iz »Židova preštatpati, da ih šaljemo svima društvima. Ove će vijesti biti označene rednim brojem.

3. Židov. Društva se ponovno upozoravaju i mole, neka najenergičnije propagiraju čitanje »Židova« među članovima, jer će u njemu pored vijesti izlaziti i članci o našim pitanjima.

4. »Gideon« i »Haaviv«. Zbog dugova vanredno je otešćano izlaženje ovih listova. Svi članovi Saveza, a napose povjerenici »Gideona« i »Haaviva« te društveni odbornici i vodje imadu smjesta poduzeti akciju za jačanje i pridizanje naših glasila. Do sredine septembra treba da javite uspjeh akcije!

5. »Židovska kolonizacija Palestine« je odaslana svima udruženjima. Budući da je dosad razaslana samo jedna trećina izdanja, moraju društva primljene knjige bezuvjetno još u septembru rasprodati i poslati novac, a po mogućnosti neka naruče nove. Samo energičnom rasprodajom može da se rentira to poduzeće i samo onda ima nade, da će se štatpati spremljeni zemljopis Palestine.

6. Misrad. Rad je počeo, i ako još nije u punom opsegu, jer je dosad od članova Misrada u Zagrebu samo Zvonko Rosenberger. Ipak se vrše najvažniji poslovi. Napose se društva umoljavaju, da što prije počnu plaćati dugove i da nastoje već uplaćivati na račun ovogodišnje članarine.

7. Propaganda. Član Hanhage, Cvi Rothmüller, otišao je u Zenicu i Sarajevo, pa će tom prilikom pohoditi i ostala mjesta na pruži Brod-Sarajevo.

8. Iskaznice. Vrijednost iskaznica iz prošle godine produžuje se i za ovu godinu, pa se dosadašnjim članovima ne će izdavati nove savezne iskaznice. Društva će naskoro primiti popis članova, prijavljenih Savezu, pa već sada treba da pregledaju svoj članski spisak, kako bi nam odmah po primitku popisa mogla javiti sve promjene u članstvu.

Misrad S. Ž. O. U.

Šport i gimnastika

KONGRESNA GIMNASTIČKA I ŠPORTSKA SVEČANOST.

(Hag hitamlut vsport šel hakongres hacijoni XIV.)

Bila je to divna manifestacija i pobjeda ideja obnovnoga pokreta židovskoga naroda. 2000 židovskih športaša i gimnastičara sakupilo se bilo iz cijeloga svijeta, da na vidan način pokaže, koliko je u kratko vrijeme svoja bivstvovanja napredovala porodica Makabejaca. Broj bi sudjelujućih bio znatno veći, da nekoje države nijesu pravile poteškoća u davanju putnica.

Na čelu naših redova bili su svagda Makabim iz Erec Israela. Ljudi, koji su kao halucim ostavili u galutu svoja zanimanja i posli u zemlju otaca.

U drugom je redu ne samo radosna činjenica, već je znak pobjede Makabi ideja: da je u našim redovima čitava židovska porodica. Na natjecanjima i istupima vidjelo se kako starije i stare gospode, tako i gospodja, koje na vježbu dovede svoju djecu.

Treća je činjenica, koja je najradosnija i koja treba da nam bude putokazom i za budućnost: Hebrejski jezik prodrio je u naše redove i ne ćemo pretjerivati, kad reknemo, da velika većina

Makabim vlada hebrejskim jezikom, koji je naučila u svojim društvima, koja su i inače, kako bi i u nas trebalo da bude, centar svega zdravoga židovskoga života.

I tako nam ta svečanost, zamišljena kao priprava za prvu židovsku olimpijadu, Hagigu, u Erec Israelu, znači neizrecivo mnogo više od jedne športske priredbe. Znači nama i cijelomu svijetu jasan dokaz o tome, da židovski narod stupa sigurnim korakom fizičkoj regeneraciji svojoj.

Svečanost je započela u srijedu na večer sa koncertom Hakoah orkestra i židovskoga pjevačkog društva pod ravnanjem znamenitog zborovodje Braslavskoga, u najvećoj bečkoj Sophien dvorani. Na programu bili su moderni židovski kompozitori.

U četvrtak su započele športske priredbe, koje su bile sve vrlo dobro organizovane, a i sami rezultati vrlo su zadovoljavajući. Kroz cio su se dan obdržavala lakoatletska prednatjecanja u svim disciplinama, pa poslije podne nogometna utakmica izmedju teama Palestine i Austrije sa rezultatom 5:1 za Austriju. Naveče su se obdržavala plivačka natjecanja, priredjena po Hakoahu u bazenima Diana kupališta, na kojima su sa uspjehom nastupili i plivači iz Erec Israela. Taj plivački meeting donio je dobar šport, jer treba znati, da su plivači i plivačice Hakoaha nosioci prvenstva u Austriji.

U petak nastavljena su kroz cio dan lakoatletska pred i finalna natjecanja, natjecanja u fletetu i mačevanju i lawn tennisu.

Naveče, u petak, prekinuta je svečanost i nastavljena u subotu uveče sa hrvačkim klubskim natjecanjima bečkoga Hakoaha u dvorani Olimpia. Ta je priredba jedna od najuspjelijih čitave svečanosti, kako po organizaciji, tako i po kvalitetu natjecatelja, koji redom zauzimaju prva mjesta u prvenstvu Austrije.

Vrhunac je svoj čitava proslava doživjela u nedjelju, 23. augusta. Igralište Hakoaha, kamo je sve bilo preneseno vrvjelo je od ranog jutra do kasno uveče od natjecatelja i publike. U 7 sati u jutro obdržavala su se gimnastička natjecanja u desetoboju. Poslije toga obdržavala se generalna proba za gimnastičke produkcije. U isto su vrijeme nastavljena tennis natjecanja, a na hockey igralištu hockey utakmica izmedju teama Austrije i Čehoslovačke. Pobjedila je Austrija, koju je zastupao prvak Austrije u hockeyu bečki Hakoah.

Poslije podne započelo je exhibicionim produkcijama mačevalaca i finalnim natjecanjima u lakoj atletici. I ovaj su puta natjecanja bila vrlo dobro vodjena. Jury su dobro radili, pa je ne samo tačka slijedila tačku, već se, kolikogod je prostor ogromnoga igrališta dopuštao obdržavalo po više disciplina zajedno. Isto je tako bila dobro organizovana obavještajna služba, što je svakako kod tako velikoga broja natjecatelja, preko 200, i lijepog broja publike od okruglo 6—7000 vrlo potrebna i nužna stvar. Rezultati postignuti na tom meetingu vrlo su dobri i mogu se mjeriti sa opće postignutim rezultatima u športskome svijetu.

Iza lakoatletskih natjecanja započele su gimnastičke produkcije, koje su bile kao i cijela svečanost krunisane mimohodom sviju sudjelujućih športaša i gimnastičara. Igralište se medjutim bilo napunilo publike, a u počasnoj loži zauzeše svoja mjesta predstavnici cionističke organizacije prof. Weizmann, s nadrabinom Chajesom na čelu. Židovski gradski zastupnik Beča dr. Plaschkes, prezidij Makabi Weltbunda, izaslanici športskih organizacija i foruma i izaslanik centralnoga Olimpijskoga komiteta dr. Fürth.

Točno u pol 5 sati poslije podne utrčase na zvukove »Hedad Makabi« marša svi muški i ženski odjeli, 30 na broju, i posjedaše oko sprava na kojima će poslije vježbati.

Prva tačka programa bila je »Petka«, ritmičke skupinske proste vježbe, izvedene od pet članica zagrebačkoga Makabija. Izvedba bila je odlična i naišla je na duboko razumijevanje sviju nazočnih, za većinu kojih su te ritmičke vježbe bile novum.

Druga tačka bile su zajedničke vježbe na spravama, koje su stajale na zamjerno i rijetko vidljivoj tehničkoj visini. Isticali su se muški odjeli budimpeštanskoga Vivo es Atletici Cluba, Makabi IX, iz Beča, te odio djevojaka na visokoj preči od Makabi IX. Odio stare gospode Makabi IX, vježbao je lijepo na visokim ručama.

Kao 3. tačka programa slijedila je »Sedmica«, skupinske proste vježbe izvedene od sedmorice članova zagrebačkoga Makabija.

Uzorna izvedba bila je praćena velikom pažnjom i popraćena silnim aplauzom, osobito skupinski dio vježbe, pa se ta točka uz slijedeću, vježbe na visokoj preči od Vivoa može smatrati najuspjelijom na cijeloj javnoj vježbi.

Peta tačka bile su piramide Vivoa, a zatim su slijedile skupne proste vježbe ženske, pa muške. Igralište je oba puta bilo puno izvadjača, a vježbe su skladno, ženske pače precizno, izvedene.

Zadnja tačka programa bio je mimohod športaša i gombača i posveta nove zastave Makabi IX.

Uz zvukove vrlo lijepoga marša od prof. Vogela »Hazak v'emac« odvijala se ogromna povorka od 2000 ljudi.

Otvaraju ju zastavonoše sa zastavama; a iza njih slijede odmah Makabim iz Erec Israela. Prvi ustaje predsjednik Weizmann, skida šešir i plješće. Njegov primjer slijede ostali i nastaje neopisivi zanos. Kroz nekoliko minuta stupanja formiraju se kolone u deseteroredovima na igralištu. Zastave ostaju pred počasnom tribinom i bivaju u znak počasti spuštene. Predsjednik austrijskoga okruga Weltverbanda Földes pozdravlja zanosnim riječima nazočne, napose vodje židovskoga naroda i Makabim, koji aktivno sudjelovaše. Dir. Spiegler, predsjednik Weltverbanda iznosi ukratko značaj današnje makabejske slave. Po ovlaštenju Weizmannovu iskazuje pozdrave njegove, jer umoran od jutarnjega višesatnoga govora i debate ne može da govori sakupljenim Makabim. Pri koncu poziva nazočne, da pozdrave svoja vodju. Iz više hiljada grla odzvanja poklik »hedad« Weiz-

mannu. Glazba intonira hatikvu, zastave se sa svim spuštaju. Po tom biva i nova zastava razvijena i uz prigodnih nekoliko riječi posvećena. Povorka krene na to u istoj formaciji, kako je i došla: Makabim iz Erec Israela, lakoatletičari, tenis i hockey igrači, šomeri, nogometaši, plivači, teško-atletičari, gombačice i gombači, u uzornom redu defilujući pred zastavama i tribinom sa vježbališta.

Naveče je kao zaključak priredbi održano pozdravno veče i razdijeljene nagrade.

Samuel Deutsch.

ZAGREBAČKI MAKABI NA ŽIDOVSKIM ŠPORTSKIM SVEČANOSTIMA U BEČU.

Aktivno je na tim priredbama iz Zagreba sudjelovalo 30 članova.

Uz gimnastičare najviše su uspjeha postigli lakoatletičari, koji su nastupili u juniorskim natjecanjima:

Hinko Schlesinger postigao je prvo mjesto u trčanju na 100 m., drugo u bacanju kugle, drugo u skoku u dalj, treće u skoku u vis.

Rudolf Sitzer prvo u skoku u dalj, treće u bacanju kugle od 5 kg i drugo u trčanju na 200 m.; Huller Fritz treće na 3000 m, Stein Josip drugo mjesto u bacanju koplja za seniore, a Makabijeva štafeta 4x200 m postigla je drugo mjesto odmah iza Austrije.

U hrvanju postigao je Stjepan Pollak neodlučan rezultat sa ovogodišnjim prvakom lake kategorije u Austriji Schlangenom.

Mačevaoci došli su u finale, gdje su ispali protiv izvanrednih bečana od Hakoaha i Madžara od Vaca.

Gimnastičari postigli su svakako najveće uspjehe. Ne samo da su izvedbe bile odlične i pozdravljene velikim aplauzom, već su svi nazočni stručnjaci (među njima prof. Vogel, dr. Körner, vježbači iz Brna, Bratislave i Budimpešte, koji su — trojica njih — zastupali Madžarsku na Olimpijadi u Parizu) istakli svoje priznanje i označili izvedbe kao uzorne, te na koncu priznali veću vrijednost prostih vježbi i ritmičkih sistema sa higijenskoga i opće gimnastički odgojnoga gledišta nad vježbama na spravama.

Za vrijeme odstupa izvadjači su sedmice bili pozdravljani od ostalih vježbača počasnim pozdravima.

Delegat zagrebačkoga Makabija na vijećanjima Saveza bio je član odbora Josip Příbram, koji je održao referat o stanju židovskoga športa u Jugoslaviji i stavio na znanje zaključak Osječkoga Vijeća S. Ž. O. U-a o osnutku okruga Weltverbanda. Referat je primljen na znanje od kongresa te je povjereno Makabiju organizovanje toga okruga.

»MAKABI« U KARLOVCU.

U nedjelju, 30. augusta pobijedio je Makabi nakon vrlo lijepe igre tamošnju Olimpiju sa 4 : 0. Goalove su dali Muro Jungwirth 2, Szende i Fuchs I. po 1.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova br. 22. za vrijeme od 6. augusta do 3. septembra 1925.

OPĆI DAROVI.

Derventa: Prigodom Šavuot svečanosti sabrale Lina Basch i Fina Kohn 236.—

Split: Prig. Brit Mila sina pro-rabina Isaka Danitza sabrao Jahiel Kamhi 151.—

Karlovac: Na izletu K. Ž. O. na Ozalj 30.—

Virovitica: Marijska Grün i Eryst Goldberger sabrali na vjenčanju Ružice Grün—Držislav Breiner, a darovaše: po 10: R. Breiner, D. Breiner, F. Breiner, M. Grün, A. Tausz, M. Bialka, J. Bialka, E. Breiner, N. Goldberger, E. Goldberger, B. Kovačević, N. Schönbaum, dr. H. E. Kaufmann, B. Wegner, Springer 166.25

Rogatica: Prigodom »la via« u kući Jakoba Konforti daruju: po 20 Din.: Salamon Papo, Eliezer i Klara Katan, Luna i Simón Levi; po 15 Din.: Moric i Sara Katan, Mošo i Ester Katan, Abram i Sara Danon; po 10 D.: Blanka Levi, Ester Danon, Borora Katan, Lilia Danon, I. Musafija, Haim Altarac, Menahem Kaveson, Moric J. Katan; po 5 Din.: Josef Levi, Eliša Katan, Abram Katan, Aviaben 50 250.—

Zagreb: A. Licht prig. smrti pok. Karoline Reich 50, Julio König 100, Giza Preis 20, Oml. kolo na Lag baomer 95 265.—

Beograd: Gdja. Klara Nafusi sabrala u Rojčiču 526.25

Niš: 100 Hajim M. Hazan, 50 Borivoj H. Hazan, Zarije Čelebonović, 30 Sabetaj Isaković, 20 Isak H. Mandil, A. M. Hason, Israel M. Hazan, 15 Leon Varon, 10 Moša Beraha, Samujlo B. Jakov, Čelebon, Beraha, Menahem H. Mandil, Leon H. Hazan, Isak J. Levi, Ašer Mandil, Mordehaj A. Mandil, Hajim M. Hazan, Menahem H. Mandil, Avram D. Alkatay, Elija Mandil, po 5 Din.: Salamon Varon, Mordehaj Mandil, Leon Abenšvam, Leon Abenšvam, Beraha Moše, Leon Abenšvam, Moša Beraha, Leon Abenšvam; Hajim M. Hason prig. veridbe njegovog sina 362, Hajim M. Hason 40, Leon Eškenazi 22.50, Leon A. Mandil 20, Aron Vinčo Alfandari 10, Samujlo Jakovljević 10, Sofika M. Beraha 5, Dona M. Beraha 5, Uzien M. Beraha 5, prilog otvaranja universe 745.50 1690.—

3314.50

ŠKRABICE.

Bjelovar: Drag. Weiss 82.25 i 500 magj. kruna; Oskar Rosenberg 79.25, Žiga Altmann 70, Emil Kraut 26 257.50

Stari Bečej: Braća Balint 10, Andor Balint 10, Bernat Brandeis 11.25, Vilim Bačkai 21.25, Aleks. Bleier 32.50, Karl Berger 5, Jene Beck 3.50,

Lav. Darvas 5, Jakov Darvas 10, Dr. Lipot Feuer 16, Bela Felér 10, Ignac Fischer 7.50, dr. A. Gabor 6, Josif Giskan 10, Braća Grünberger 11, Heinrich Gomboš 12, Hecceg i Bloch 7.50, Leopold Herzog 56, dr. Lj. Havas 8, Vilim Holländer 6, Isidor Hubert 23.50, Bela Krausz 16.75, Pavle Krausz 10, Klein i Horvath 20, Jakob Klein 10, Rudolf Klein 5.25, A. Kertesz 9, Josif König 18, ud. Lj. Levai 20, Minkus i Weinberger 5, dr. A. Nagy 20, Eta Neuberger 10, ud. M. Pillischer 10, Mihael Pillischer 5, Julije Roth 10, Jene Rosenberg 5, Ljudevit Scheinberger 13, Julije Schlesinger 2.50, Schich i Spitzer 8.25, Riza Sichermann 4.50, Iboljka Spitzer 6, Vilim Schnabel 29, Nandor Steiner 10, Aleks. Steiner 24.75, Adolf Vertes 20, ud. Armin Wallfisch 8, Daniel Weinberger 2, Albert Weiss 15, Žiga Weiss 1.75, Makso Fai 5.25, Ig. Eibenschütz 10, Roži Gombos 32.50, dr. Oskar Krausz 10, Ljud. Smetana 20, Aleks. König 7.25, Samuel M. Rafael 11.75, ud. Karl Tenner 5, Tenner i Petrović 13.50, Ž. O. U. »Ivrija« 114 830.—

Novi Bečej: Geza Weisz 56.50, Geza Schlesinger 3.50, Ódön Kanitz 5.75, dr. Mor Grün 391.25 Andor König 3.50, Samu Krausz 13.75, Bernat Ney 40, Vilim Naftali 12.50, dr. Dező Kanitz 40 566.75

Karlovac: 254.50

Ludbreg: Julio Sattler 12.25, Jakob Schlesinger 135.50, Artur Scheyer 127, Salamon Weinrebe 78.25, Ignac Gross 78.25, Karolina Scheyer 75, Rudolf Levi 70, Makso Scheyer 55, Ignac Weinrebe 51.25, Samuel Weiss 30, Mavro Sattler 29, Samuel Rosenberger 25.25, dr. Leon Schlesinger 37.50, Mavro Appler 25, Hermine Scheyer 22.50, Ljudevit Lausch 7.50 859.25

Zavidović: Dr. Pinkas Band 100.—

Beograd: Bararon 62, Samujlović 75, Gruber 33, I. Hara 87, I. Demajo 13, Lela Azriel 48 318.—

3186.00

MASLINE.

Bjelovar: Prig. obilježnice smrti dra. Teodora Herzla daruju u gaj Slavka Fürsta: Ernst Grün 5, Švrliuga 100, dr. Gottlieb 100, I. Fürst 20, M. Wolkenfeld 30, Prof. Selnic 20, Hugo Fürst 30, Ž. Pollak 30, L. Kraus 10, prof. Šaj 20, Eckstein 20, Ferdo Singer 10, Haas 10, Wohlmüt 10, Ernst Pollak 20, Dorf 10, Bürgner 30, Ign. Fürst 30, Lj. Fuchs 20, Lav. Hirschl 81, Jacques Pöllak 20, Drag. Grünhut 50 676.—

DAROVNI ZEMLJE.

Osljeck: Sabrano na VI. Sletu Žid. omladine 538.—

DAROVNA KNJIGA.

Zagreb: Prigodom vjenčanja Truda Koričan—Barsony sabrano 230.—

Koprivnica: Umjesto cvijeća iza blagopok. Sali Hirsch 220.—

Bjelovar: Sabrano na Brit mila u kući dra. B. Milhofer 370.—

Beograd: Na veridbi Jakov Kalef—Koen 193, na Brit Mila sina Danila Demajo 132, na prsten Klare Danon—Androki 178 503.—

1323.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 4017.50
Iz Srbije 3037.25
Iz Bosne 586.—
Iz Vojvodine 1396.75

9037.50

Od 1. oktobra 1924. do 3. septembra 1925. unišlo sveukupno Din. 591.197.85.

IZRAELITIČNA BOGOŠT. OPĆINA U VUKOVARU.

Natječaj.

Potpisana izr. bogoštovna općina traži:

1. **Prvorazrednog kantora**, koji je takodjer šohet, bodek, vekore i muzikalan, da može vršiti službu božju sa zborom i orguljama.

2. **Prvorazrednog bogoslužitelja** (Musaf bal Tefilo) za jesenske blagdane, koji je sposoban vršiti službu božju sa zborom i orguljama, a morao bi zbor sam uvježbati od 10. IX. do 15. X.

Natjecatelji neka izvole podastrijeti svoje ponude sa označenjem zahtjevanje prinadležnosti najkasnije do 28. augusta 1925. potpisanoj bogoštovnoj općini.

Vukovar, dne 8. augusta 1925.

Izrael. bogošt. općina
Hinko Steiner.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okrvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Ljekarničkog vježbenika

tražim za odmah. — Stan i opskrba u kući. — Vježbenica isključena.

Ljekarna Otto Weiss,
Zenica (Bosna).**Stan** ćete osigurati proti provala samo sigurnosnom bravom naručenom kod**V. Pandić-a, Zagreb**Kačićeva ulica 12
Telefon 5-26.

Ukinuta je diferencijalna trošarina za rum i likere.

Esencije i eterička ulja

prvorazredne kakvoće proizvadj

DESTILERIJA D. D.

prva jugoslavenska tvornica za rum i likere, eterička ulja i etera

Zagreb, Račkoga ulica 10.

Telefon 3-70. Brzjavni: Destilerija.

Židovi Jugoslavije!
Darujte obilne priloge
za osnutak jugoslavenske
halučke farme u
Erec Israelu!

כשר
Restauracija „KARMEL“u prostorijama prijašnje restauracije Andžela,
Petrijska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu moli

Restauracija „KARMEL“

Ovih dana izlazi iz štampe

Pierre Bemoit:

JAKOBOV ZDENAC

Ova knjiga pobudila je veliku pažnju ne samo židovske nego i sveukupne nežidovske čitalačke publike.

Tema romana ovoga priznatog i uvaženog francuskog romanopisca, koji se znao uživiti u milieu i psihu židovskoga modernog osjećanja — jest: Ljubav »Novog židovskog čovjeka« — haluca prema haluci, a odigrava se u prekrasnim predjelima Palestine.

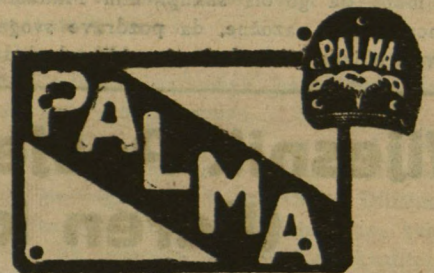
Nema kulturnog čovjeka, koji u ovoj lijepoj knjizi ne bi našao vanredno interesantnih i novih pobuda.

Cijena ovom elegantnom i ukusno opremljenom izdanju je Din 40.—, a pouzecem Din 46.—, naručuje se kod:

Nakladnog zavoda „NEVA“, Zagreb

Draškovićeve ulica 54.

Nosite radi njihovih
mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.**„MACHER“**

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

PAMUK

sve vrsti i

u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani**A. ROMANO**

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni**vata (za poplune)****Tvornica umjetničkog pokućstva****BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB****Tvornica:**Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19-99.**Prodavaona:**Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17-76.**Podružnica:**

Beograd. Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ljovoslav Unkelić, Gospić,Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Piš,Bazar Stanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Bijavić, Split.

— Proizvadj: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompetni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.